

PREGLED I ANALIZA AKADEMSKOG I STRUČNOG DISKURSA U PUBLIKACIJAMA O KORIŠTENJU SLIKOVNICA U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Ćus, Tea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:919022>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

TEA ĆUS

**PREGLED I ANALIZA AKADEMSKOG I STRUČNOG DISKURSA U
PUBLIKACIJAMA O KORIŠTENJU SLIKOVNICA U RANOM I PREDŠKOLSKOM
ODGOJU**

Diplomski rad

Pula, rujan 2024. godine.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

TEA ĆUS

**PREGLED I ANALIZA AKADEMSKOG I STRUČNOG DISKURSA U
PUBLIKACIJAMA O KORIŠTENJU SLIKOVNICA U RANOM I PREDŠKOLSKOM
ODGOJU**

Diplomski rad

JMBAG: 0303049374, izvanredni student

Studijski smjer: Sveučilišni diplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Akademska komunikacija na hrvatskom jeziku

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv.prof.dr.sc. Kristina Riman

Pula, rujan 2024. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Tea Ćus, kandidat za magistra Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

Tea Ćus

U Puli, 25. rujna 2024. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Tea Ćus dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „*Pregled i analiza akademskog i stručnog diskursa u publikacijama o korištenju slikovnica u ranom i predškolskom odgoju*“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 25. rujna 2024.

Tea Ćus

Sadržaj

1. UVOD	1
2. SLIKOVNICA	3
2.1. Vrste slikovnice	4
2.2. Funkcije slikovnice	6
3. UTJECAJ SLIKOVNICE NA DJEČJI RAZVOJ	8
3.1. Spoznajni razvoj	8
3.2. Socio-emocionalni razvoj	9
3.3. Govorno-jezični razvoj	10
4. UPORABA SLIKOVNICA U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU	11
4.1. Poticajno dijaloško čitanje slikovnice	11
4.2. Likovne, glazbene i dramske aktivnosti	12
5. AKADEMSKI DISKURS O SLIKOVNICI	14
5.1. Znanstveni radovi	14
5.2. Stručni radovi	16
5.2.1 Stručni članci	16
5.2.2. Priručnici	17
5.2.3. Kritička metodička bilježnica „Slikovnica i dijete“	18
6. ISTRAŽIVANJE	20
6.1. Metodologija	20
6.1.1. Cilj i hipoteze istraživanja	21
6.1.2. Postavljene hipoteze istraživanja	21
6.2. Grafički prikaz dobivenih rezultata	22
7. RASPRAVA	38
8. ZAKLJUČAK	42
9. LITERATURA	44
10. PRILOZI	48
10.1. Primjer anketnog upitnika	48
SAŽETAK	54
SUMMERY	55

1.UVOD

Slikovnica je jedan od glavnih „alata“ pomoću kojeg djeca istražuju svijet koji ih okružuje. Uporabom slikovnice djeca stvaraju nove spoznaje, razvijaju svoju maštu i kreativnost, jačaju samopouzdanje, proširuju fond usvojenih riječi, usvajaju nove jezike i govor na dijalektu, pronalaze odgovore na pitanja koja ih zanimaju i prvenstveno istražuju teme za koje pokazuju interes. Shodno navedenom, važno je da slikovnica bude primjerena dobi i interesima djece. U prve slikovnice ubrajamo mekane i najčešće šušlave slikovnice kojima dijete manipulira s tek nekoliko mjeseci života, do slikovnica sa znanstvenim temama.

Počeci slikovnica datiraju još iz sedamnaestoga stoljeća, a bile su ukrašene drvorezima i bakrorezima. Začetnikom slikovnice smatra se teolog i pedagog Jan Amos Komensky. Njegovo prvo književno djelo pod nazivom „Orbis Sensualium pictus“ („Oslikani osjetilni svijet“) objavljeno je 1658. godine, a smatralo se edukativnom slikovnicom, iako bi s obzirom na današnja saznanja zapravo predstavljalo slikovni rječnik ili udžbenik (Crnković i Težak, 2002). Nadalje, povijest kao ni sama pojava prve hrvatske slikovnice nisu jasno definirani, a hrvatski termin „slikovnjak“ pojavljuje se prvi puta 1869. godine u Hrvatsko-njemačkom rječniku označavajući oslikanu knjigu koja je namijenjena djeci. Autorice Martinović i Stričević (2011) navode da je u Hrvatskoj do početka 20. stoljeća izdano tek dvadesetak slikovnica. Kako navodi Majhut (2020) prva slikovnica na hrvatskome jeziku objavljena je 1854., pod nazivom „Mala obrazna Biblija“. Navedena slikovnica smatra se zapravo Biblijom za djecu, a moguće ju je pronaći u digitalnome obliku.

Najvažniju ulogu u životu djeteta ima njegova obitelj te je ona ujedno važna i kada govorimo o korištenju slikovnice. Postoje različiti načini i aktivnosti kojima se slikovnica djeci može približiti na zanimljiv način, te će u ovom diplomskom radu biti analiziran akademski diskurs o uporabi slikovnice u obiteljskom okruženju. U sklopu rada promišljat će se o definicijama slikovnice, vrstama, funkcijama i pozitivnim utjecajima koje slikovnica ima na spoznajni, emocionalni i govorno-jezični razvoj djeteta. Poseban značaj pridat će se obiteljskom okruženju, kao prvom okruženju u kojem bi slikovnica trebala biti ponuđena.

Cilj rada je analizom dostupne literature procijeniti postoje li stručni i znanstveni radovi na temu slikovnice i njenog korištenja u ranom i predškolskom

odgoju. Navedeno bit će obuhvaćeno u dijelu rada koji govori o akademskom diskursu o uporabi slikovnica unutar obitelji u periodu dječjega razvoja koji obuhvaća razdoblje ranog i predškolskog doba. Shodno tome, u radu će biti navedeni primjeri na koje se načine može koristiti slikovnica. Bit će analizirana literatura koja je korištena tijekom pisanja rada, uključujući znanstvene i stručne radove.

U sklopu rada provedeno je i istraživanje kako bi se ispitale navike sudionika o načinima korištenja slikovnice u obiteljskom okruženju, pri čemu su obuhvaćeni ispitanici koji imaju djecu obuhvaćenu ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem. Navedeno istraživanje sastojalo se od anonimnog anketnog upitnika u online obliku pod nazivom "Uporaba slikovnica u obiteljskom okruženju". Anketni upitnik bio je namijenjen isključivo roditeljima/starateljima djece do sedme godine života. Na samom kraju rada nalaze se grafikoni uz pomoć kojih su prikazani rezultati provedenog istraživanja, kao i rasprava o provedenom istraživanju.

2. SLIKOVNICA

Prema Hlevnjak (2000) slikovnica predstavlja zbir malenih slika odnosno ilustracija. Autorica ističe da je upravo ilustracija ta koja određuje samu slikovnicu i daje joj karakter. Ilustracije mogu biti nacrtane, oslikane ili mogu biti umetnute fotografije, ali je važno da se uz njih, kada se analizira slikovnica, vrednuje i sadržaj slikovnice, pisana riječ ukoliko ona postoji.

Nadalje, Martinović i Stričević (2011) definiraju slikovnicu kao najbogatiji sadržaj s kojim se dijete susreće i koja djetetu ujedno pruža različita nova iskustva. S njom se podudara i mišljenje Kos-Paliska (1997) koja ističe da dijete slikovnicu doživljava sa svim svojim osjetilima te treba biti vrlo oprezan tijekom odabira slikovnica za djecu. Naime, treba obratiti pozornost na njen estetski izgled i edukativnu vrijednost. Ilustracije bi trebale biti naslikane s primarnim bojama jer njima djeca pridaju najveću pažnju, te bi trebale biti jednostavne i originalne. Ukoliko slikovnica sadrži i tekst, on bi trebao biti jasan, kratak i djeci razumljiv.

Crnković i Težak (2002) ističu da slikovnica predstavlja književnu vrstu u kojoj se kombinira likovni i književni izraz, pa tako postoje slikovnice bez riječi, ali je važno istaknuti kako ne postoje slikovnice bez slika. *„Značenje slikovnice stvara se u međudjelovanju tekstualne i likovne slikovničke razine, što je ujedno i mjesto razlike između slikovnice i ilustrirane knjige.“* (Hameršak i Zima:163). Prema tome, ilustrirana knjiga sastavljena je od pisanog teksta te ilustracija koje dodatno pojašnjavaju napisani tekst. U ilustriranoj knjizi tekst se može razumjeti i bez pratećih ilustracija te one mogu biti zamijenjene, dok kod slikovnice to nije slučaj. Za čitanje slikovnica nije potreban prateći tekst, već se čitava radnja može prepoznati iz naslikanih ilustracija.

Također i Američko udruženje knjižničara ističe razliku između slikovnica i ostalih knjiga s ilustracijama. *„Slikovnica ima sadržajno jedinstvo tijeka priče, teme ili pojmovnog okvira, razvijenog kroz slijed slika koje sačinjavaju knjigu.“* (Batarelo Kokić: 378).

2.1.Vrste slikovnice

Postoje različiti kriteriji podjela slikovnica, pa tako Batarelo Kokić (2015) prema Matulka (2008) dijeli slikovnice na: slikovnice za početne čitače, slikovnice u digitalnom formatu, slikovnice vezane za određeni koncept, slikovnice igrache i slikovnice u stihovima. Slikovnica za početne čitače podrazumijeva da ju dijete može samostalno čitati. Prednost pred ostalim slikovnicama Batarelo Kokić (2015) prema Matulka (2008) daje digitalnoj slikovnici te ju se zbog svojih prednosti može smatrati slikovnicom za početne čitače. U današnje vrijeme napretka informacijske pismenosti sve se češće koriste digitalne slikovnice. Čini se da su digitalne slikovnice sve popularnije kod roditelja upravo iz razloga što su im dostupne u svakome trenutku na online platformama, te uključuju audio snimku i prikaz ilustracija kojima se dijete može samostalno koristiti. Slikovnica u digitalnom formatu uz sastavnice tiskane slikovnice uključuje animaciju, interaktivne sastavnice i tehnologiju. Možemo ih pronaći na stranicama *Mozaik knjige* u rubrici „*Mozaikova slušaonica*“ u sklopu projekta kojeg je podržalo Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. Nadalje, slijede slikovnice vezane za određeni koncept, čija je svrha potaknuti dijete na usvajanje novih pojmova (brojeva, slova, veličina, oblika, boje i slično). Matulka (2008) stiče da slikovnice igrache moraju imati uvodnu aktivnost prije samog čitanja. Razlikujemo četiri kategorije slikovnica igrachaka, a to su: kartonske slikovnice, trodimenzionalne ili pop-up slikovnice, preklopnice i slikovnice s izrezima. Poezija, uspavanke, brojalice i ostali tekstovi s rimom pripadaju zadnjem kriteriju podjele slikovnica, slikovnici u stihovima.

Nadalje, Martinović i Stričević (2011) prema Majhut i Zalar (2008) dijele slikovnice prema njihovu obliku, strukturi, sadržaju, likovnoj tehnici te s obzirom na recipijente koji sudjeluju u njenom korištenju. Kada je riječ o obliku slikovnice, onda se razlikuju sljedeće vrste slikovnica: leporello, nepoderivu slikovnicu, slikovnicu igrachku, pop-up slikovnicu te multimedijску slikovnicu. Prema strukturi slikovnice se dijele na tematske i narativne. Tematske slikovnice tako uključuju slikovnice u kojima se obrađuje cjelovita tema, primjerice: zdravlje, životinje, prijevozna sredstva, sport i slično. Narativne slikovnice podrazumijevaju slikovnice koje uključuju pripovjedača tijekom korištenja slikovnice. Pripovjedač pritom ima vrlo važnu ulogu u prijenosu

sadržaja slikovnice te potom i samom razumijevanju sadržaja slikovnice od strane djeteta.

Slikovnice prema sadržaju nije moguće tako jednostavno podijeliti. Naime, postoji čitav niz slikovnica različitog sadržaja. Prema Verdonik (2015/2016) najčešće teme slikovnica su o životinjama, o događajima iz svakodnevnog života, ABC, fantastika, prijevozna sredstva i slično. Od prethodno navedenih tema autori Batinić i Majhut (2000) posebno ističu slikovnicu o životinjama. Vjeruju da je ona još od samoga začetka slikovnice najomiljenija tema djeci upravo zbog bliske veze između životinja i djece. Također, ističu da su životinje uvijek likovno atraktivne i zanimljive djeci. Pa tako kroz povijest razlikujemo slikovnice o životinjama u kojima životinje posjeduju isključivo životinjske osobine ili pak poprimaju osobine ljudi pa tako i govore ljudskim jezikom, ali i poprimaju ljudsku veličinu. Autorice Vrcić-Mataija i Troha (2016) ističu važnost korištenja zavičajne slikovnice. Naime, navedene slikovnice imaju za cilj promicati i upoznati najmlađe sa zavičajnom baštinom te ujedno i njegovati običaje određenog zavičaja. Također, važne su i sve više se koriste problemske slikovnice o kojima govori autor Čačko (2000). Problemske slikovnice najčešće opisuju događaje iz svakodnevnog života, primjerice dječje ponašanje ili određene strahove koje djeca imaju. Uporabom problemske slikovnice jača se djetetovo samopouzdanje, te je djetetu ujedno lakše razumijeti pojedine situacije u životu, ali i reagirati na njih u određenim fazama života. Kada govorimo o likovnoj tehnici koja je korištena u stvaranju slikovnice, Martinović i Stričević (2011) ističu podjelu slikovnica na interaktivne slikovnice, slikovnice s dječjim crtežima ili crtežima različitih umjetnika, strip-slikovnice, lutkarske ili pak slikovnice s fotografskom tehnikom. Kod svih ranije navedenih slikovnica jasno se može razaznati o kojoj je likovnoj tehnici riječ, osim kod interaktivne slikovnice. Interaktivna slikovnica razlikuje se od ostalih navedenih vrsta jer omogućuje djetetu da se koristi slikovnicom, a da istovremeno i provodi određenu aktivnost. Primjerice, pritišće dugme koje pritom ispušta zvukove, slaže određene dijelove na čičak kako bi stvorio cjelinu, otvara prozorčice na slikovnici i sl. Vrsta interaktivne slikovnice jest i taktilna slikovnica. Navedena slikovnica razlikuje se od ostalih tiskanih slikovnica iz razloga što uključuje tekst i slike prilagođene tako da se mogu doživjeti osjetom. U osnovi ona je namijenjena slijepoj i slabovidnoj djeci, no veliki interes za njeno korištenje pokazuju sva djeca. Kako navode autorice Šupe i Milković (bez dat.) taktilna slikovnica ima prvenstveno informacijsku i socijalizacijsku ulogu. Informacijsku jer se

njenim manipuliranjem stvaraju nove spoznaje kao što su primjerice odnosi veličine, oblici, izgled. Socijalizacijska uloga podrazumijeva podjednaku mogućnost manipuliranja slikovnicom slabovidnoj i slijepoj djeci baš kao što to imaju i potpuno zdrava djeca. Kvalitetna taktilna slikovnica mora zadovoljavati niz kriterija, a neki od njih su: sigurnost, tvrdi podlogu, uključivanje multisenzornih materijala kako bi se poticala i ostala osjetila, a ne samo dodir te jednostavne ilustracije. Ilustracije u taktilnoj slikovnici trebale bi biti jasne i bez estetskih dodataka.

Prema recipijentima koji sudjeluju tijekom uporabe slikovnice razlikujemo slikovnice s kojima dijete može samostalno manipulirati te slikovnice za čiju je uporabu i razumijevanje djetetu potrebna prisutnost odrasle osobe.

Crnković i Težak (2002) dijele slikovnice prema doživljaju i namjeni na umjetničke i poučne. Umjetničku slikovnicu opisuju kao slikovnicu koja čitatelju pomaže razumjeti svijet koji ga okružuje te se pridaje važnost uspostavljanju odnosa između čitatelja i razumijevanja same slikovnice. Dok s druge strane, poučne ili informativne slikovnice najčešće se odnose na stvaranje novih spoznaja o biljnom i životinjskom svijetu, različitim djelatnostima ili primjerice služe kao uvod u određene nastavne predmete.

2.2. Funkcije slikovnice

Roditelji često zaboravljaju ili zapravo nisu ni svjesni koliko važnu ulogu slikovnica ima u životu njihove djece. Isto tako, nerijetko pogriješe pri samom odabiru slikovnice za svoje dijete jer ona, primjerice, nije usklađena s dobi i interesima djeteta. Čačko (2000) definira i objašnjava najvažnije funkcije slikovnice, a to su informacijsko-odgojna, spoznajna, iskustvena, estetska i zabavna.

Prva je informacijsko-odgojna funkcija koja se odnosi na značaj informacija koje dijete dobiva putem uporabe slikovnice. Kada dijete manipulira slikovnicom, sluša njen sadržaj, promatra i lista ju, ono ujedno dobiva odgovore na nove informacije za koje pokazuje interes.

Također, vrlo je važna i spoznajna funkcija pomoću koje dijete ima mogućnost propitkivanja usvojenih informacija i novih spoznaja dobivenih putem slikovnice. Na taj način dijete zapravo gradi vlastito samopouzdanje i mišljenje o svijetu koje ga okružuje.

Nadalje, slijedi iskustvena funkcija slikovnice. Ona se odnosi na nove spoznaje odnosno iskustva koje dijete stječe putem slikovnice, a nije u mogućnosti iste doživjeti uživo. Kao primjer možemo istaknuti saznanja o različitim običajima i kulturama u svijetu koje dijete još nije imalo priliku vidjeti uživo. Na taj način dijete stvara spoznaje o različitosti te ujedno i počinje prihvaćati iste kao takve.

Četvrta funkcija jest estetska funkcija slikovnice. Navedena funkcija je izrazito važna. Dijete vrlo često samostalno izabire slikovnicu upravo zbog njenog izgleda. Na taj način dijete formulira i svoj jedinstveni ukus. Također, estetski lijepo uređena slikovnica u djetetu budi i niz pozitivnih emocija.

I posljednja ali nikako i manje važna prema autoru Čačku (2000) jest zabavna funkcija. Zabavna funkcija slikovnice odnosi se na dječje usvajanje znanja putem igre. Koristeći se slikovnicom na različite načine i u raznovrsnim aktivnostima dijete se u istome trenutku zabavlja i uči.

Prethodno navedenoj podjeli može se dodati i govorno-jezična funkcija slikovnice. Kako navode Martinović i Stričević (2011), govorno-jezična funkcija odnosi se na proširivanje fonda riječi, ali i utječe na razvoj predčitačkih vještina kod djece te podupire njihovu fonemsku i fonološku osviještenost. Važno je napomenuti da su sve prethodno opisane funkcije međusobno povezane, a da se govorno-jezična funkcija često smatra posljedicom ostalih funkcija slikovnice.

3.UTJECAJ SLIKOVNICE NA DJEČJI RAZVOJ

Kako navode Diklić i Zalar (1984:280) „*Vrijedna slikovnica djeci nadomješta slobodnu igru i trčanje sa životinjama, donosi istine i pouke, razvija maštu, oštri dar zapažanja, upoznaje ih sa svijetom, intenzivira emocije, razvija smisao za ljepotu, potiče na akciju, izaziva na moralno vrednovanje, bogati rječnik i pomaže im stvarati pravilne jezične formulacije.*“ Iz svega navedenog proizlazi da slikovnica ima ključnu ulogu u dječjem odrastanju. Pintar i Kosec (2022) navode da je slikovnica djetetov prvi udžbenik pomoću kojega dijete obogaćuje rječnik, zadovoljava potrebu za istraživanjem, spoznaje nove informacije, potiče maštu i kreativno razmišljanje te istražuje i stvara spoznaje o emocijama. Shodno navedenom, u nastavku će biti detaljnije opisan utjecaj slikovnice na tri područja dječjeg razvoja, a to su: spoznajni, socio-emocionalni i govorno-jezični razvoj.

3.1. Spoznajni razvoj

Prema Popek (2019), spoznajni razvoj predstavlja kognitivne sposobnosti i procese, a pri tome uključujući sljedeće: razvoj pažnje, koncentracije i pamćenja, razvoj logičkog i kritičkog zaključivanja, uočavanje uzročno-posljedičnim vezama i uočavanje odnosa između predmeta i pojava te razvoj percepcije i osjeta.

Slikovnica uvelike pospješuje spoznajni razvoj djece od najranije dobi, počevši od slikovnica za bebe putem kojih djeca stvaraju prve spoznaje o svojoj okolini, različitim predmetima i pojavama. Dječju pažnju zaokupljaju ilustracije te ih ujedno potiču na razvoj mašte i kreativnog razmišljanja. Dijete tako može povezati nove pojmove s ilustracijama, ali i samostalno percipirati, primjerice, svoj nastavak priče. Osim navedenog, prilikom čitanja slikovnice dijete se potiče na razvijanje pažnje, koncentracije i pamćenja prilikom slušanja pripovjedača, ponavljanjem pojmova ili prepričavanjem priče. Sve navedene aktivnosti imaju pozitivan učinak i na budući razvoj djeteta. Nadalje, važnu ulogu u spoznajnom razvoju djeteta imaju taktilne slikovnice.

Uporabom taktilnih slikovnica dijete stvara nove spoznaje dodirivanjem različitih tekstura (hrapavo, glatko, čupavo, tvrdo, mekano i slično). Taktilne slikovnice su ujedno izrazito važne i za djecu oštećena vida. Šupe (2012) navodi da

taktilne slikovnice djecu potiču na kreativno mišljenje, razvijanje mašte te olakšavaju djetetu stvoriti spoznaju o određenim predmetima ili pojavama iz njihova okruženja koje dijete nije bilo u mogućnosti opipati, kao što su primjerice: zgrade, oblak, sunce i slično.

3.2. Socio-emocionalni razvoj

Socijalne vještine prema Brajša-Žganec (2003) uključuju vještine komunikacije, aktivnog slušanja, poštivanja drugih, razvoj empatičnosti te nam omogućuju adekvatno ponašanje unutar zajednice u kojoj živimo. Najvažniji činitelji koji utječu na ponašanje odnosno funkcioniranje pojedinca su emocije. Pa tako i dijete od samoga rođenja na podražaje koje prima putem okoline reagira emocijama.

Razlikujemo pozitivne i negativne emocije. U pozitivne emocije ubrajamo sreću i iznenađenje dok negativnim emocijama smatramo strah, tugu i ljutnju. Sve navedene emocije smatraju se osnovnim emocijama te upravo njih možemo prepoznati kod djeteta u veoma ranome djetinjstvu. Između druge i treće godine života djeca postepeno razvijaju i ostale složenije emocije kao što su: sram, ponos, krivnja i zbnjenost. Vrlo je važna i regulacija emocija koja započinje već u ranome djetinjstvu. Ona ovisi o djetetovu temperamentu, ali i o interakciji djeteta sa svojom okolinom, najčešće obitelji (Brajša-Žganec, 2003).

Ukoliko dijete koristi slikovnicu u zajedničkoj aktivnosti s ostalom djecom ili odraslim osobama ono zapravo uz pomoć slikovnice ujedno stvara nove spoznaje, jača svoje odnose s okolinom te iznosi svoje mišljenje i stavove (Šišnović, 2011/2012).

Osim socijalizacije djeteta slikovnica donosi i niz prednosti u emocionalnom razvoju djeteta. Prema Čačku (2000) problemska slikovnica obuhvaća teme iz svakodnevnog života kojima djetetu pomaže približiti i razumjeti različite životne situacije s kojima se susreće te mu olakšava suočavanje s emocijama koje proživljava. Također, potiče dijete na poistovjećivanje s glavnim likovima u priči i na razvoj empatije prema djeci i odraslima koji ga okružuju. Problemske slikovnice obrađuju niz različitih tema koje nerijetko za djecu predstavljaju vrlo izazovne situacije tijekom odrastanja. Odvikavanje od pelene i dude, ljutnja, strah, tuga, ljubav, prihvaćanje različitosti, smrt i slično, samo su neke od tema koje možemo pronaći u problemskim slikovnicama.

3.3. Govorno-jezični razvoj

Dijete se sa slikovnicom susreće vrlo rano te mu ona ujedno predstavlja i način uspostavljanja i razvoja komunikacije s odraslima te uvelike utječe djetetov govorno-jezični razvoj. Petrović-Sočo (1997) govorno-jezičnim razvojem smatra razvoj govora i komunikacije koja može biti neverbalna i verbalna. Neverbalnu komunikaciju dijete započinje i prije samoga rođenja. Tada dijete na zvučne podražaje reagira pokretom. Verbalna komunikacija započinje rođenjem djeteta te ispuštanjem prvih glasova. Šego (2009) ističe da su upravo prve tri godine života djeteta najintenzivnije za razvoj jezika i govora. Stoga nikada nije prerano ponuditi djetetu slikovnicu. Interaktivnom uporabom slikovnice razvijamo kod djeteta verbalno izražavanje, bogaćenje rječnika, razvijamo pažnju i koncentraciju, razvijamo vještinu slušanja te jačamo predčitačke vještine. Kako bi se ostvario uspješan govorno-jezični razvoj, važno je zadovoljiti biološke, psihološke i sociološke uvjete. Pod pojmom bioloških uvjeta podrazumijevamo razvoj slušne percepcije, ali i cjelokupni motorički razvoj govornih organa. Pod psihološkim uvjetima podrazumijevamo dječji kognitivni razvoj, a sociološki uvjeti odnose se na okolinu u kojoj se dijete nalazi.

Kada govorimo o govorno-jezičnom razvoju djeteta i uporabi slikovnice važno je napomenuti uporabu slikovnice na dijalektu i na stranim jezicima. Pomoću navedenih slikovnica pospješuju se usvajanje novih pojmova, ali i općenito govora na stranome jeziku ili na dijalektu. Korištenje slikovnica na jezicima izvan standardnog hrvatskog jezika, roditeljima može predstavljati problem zbog nesigurnosti korištenja drugih jezika ili dijalekata s kojima nisu dovoljno upoznati. Ukoliko roditelj nije siguran u vlastiti izgovor na stranom jeziku, tada od velike pomoći mogu biti digitalni oblici slikovnice. Napretkom informacijske pismenosti dobili smo benefite kao što je to primjerice uporaba stranice „*Unite for literacy*“. Na navedenoj stranici nalaze se slikovnice različitih sadržaja koji su bliski djeci kao što su: znanost, matematika, svakodnevni život, životinjski i biljni svijet, sportovi i slično. Digitalne slikovnice na stranici su vrlo jednostavne za korištenje, a njihova reprodukcija dostupna je na čak pedeset i sedam različitih jezika. Slikovnice su napisane isključivo na engleskom jeziku ali je zanimljivo što se mogu reproducirati usporedno na dva različita jezika.

4. UPORABA SLIKOVNICA U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

Obiteljsko okruženje najčešće je i prvo okruženje u kojemu se dijete ima priliku susresti sa slikovnicom, a drugo podjednako poticajno okruženje jesu i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Halačev (2000) ističe kako djeci nije dovoljno samo ponuditi slikovnicu, već je neophodno zajednički s djetetom čitati, listati te provoditi različite aktivnosti vezane za slikovnicu. Shodno tome roditelji ne bi trebali biti samo pasivni promatrači, već bi trebali imati aktivnu ulogu u provođenju aktivnosti zajedno s djecom, ali i u suradnji s odgojiteljima u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Različita istraživanja dokazala su da djeca uče po modelu, a najvažniji model u predškolskoj dobi djeca pronalaze upravo unutar vlastite obitelji u kojoj provode najviše vremena. Ukoliko roditelji od najranije dobi potiču dijete da manipulira slikovnicom, dijete će istu prihvatiti i prema njoj stvoriti pozitivan odnos. Zvoljet će ju kao i igračke kojima se voli igrati i kojima manipulira te će mu ujedno uporaba slikovnice postati i stalna potreba. Čudina-Obradović (2014) također ističe kako roditelji zapravo imaju glavnu ulogu u razvoju djetetove vještine čitanja, ali i ljubavi prema knjigama. Zanimljiv je podatak da se djeca vole identificirati s likovima iz slikovnice, stoga je važno da roditelj zna odabrati kvalitetnu slikovnicu za svoje dijete. Prema Martinović i Stričević (2011) pri odabiru kvalitetne slikovnice važno je da roditelj odabere slikovnicu prikladnu za dječju dob, odnosno da odgovara dječjim razvojnim sposobnostima, ali i interesima. Stoga, kao što je pretpostavka da će djeca u okviru ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja barem povremeno posjetiti knjižnicu, zajednički odlazak roditelja i djece u knjižnicu i potraga za adekvatnom slikovnicom, trebao bi predstavljati obiteljski ritual. Pomoću navedene aktivnosti djetetu se omogućuje potpuna sloboda pri izboru slikovnice i sadržaja za koji pokazuju interes.

4.1. Poticajno dijaloško čitanje slikovnice

Kada govorimo o čitanju slikovnice, važno je da i samo okruženje djetetu bude ugodno te bi bilo poželjno da bude uvijek isto mjesto na kojemu dijete boravi za vrijeme zajedničkih aktivnosti i uporabe slikovnice. Također, bilo bi dobro da dijete za

vrijeme čitanja slikovnice sjedi u krilu primjerice roditelja te da zajednički promatraju ilustracije i slijede tekst slikovnice. Čudina-Obradović (2014) ističe da će se na taj način dijete osjećati opušteno, sigurno i ugodno u aktivnosti. Interaktivno čitanje slikovnice s djetetom u kojemu dijete sudjeluje u razgovoru, postavlja pitanja, predviđa radnju koja će se dogoditi ili pak prepričava čitavu slikovnicu od velike je važnosti. Tijekom navedenog interaktivnog načina korištenja slikovnice roditelji odgovaraju djetetu na postavljena pitanja te mu pomažu usvojiti nove pojmove, ali ujedno i razvijaju kod djeteta motivaciju za čitanje. Čudina-Obradović (2014) navodi da dijete na taj način povezuje lijepe i ugodne osjećaje koje je proživjelo s čitanjem te mu ujedno i čitanje u budućnosti postaje poželjna aktivnost za koju će vrlo vjerojatno pokazivati snažan interes. Nerijetko djeca vole ponavljati dijelove pročitanoa teksta, riječi pa ovisno o dobi nauče slikovnicu samostalno prepričati ili pak ju nauče napamet. Čudina-Obradović (2008) navodi načela poticajnog čitanja djetetu, kao što su aktivno sudjelovanje djeteta, postavljanje poticajnih pitanja od strane roditelja, spremnost roditelja da odgovori djetetu na postavljena pitanja, pohvala djeteta te s vremenom povećavati i očekivati od djeteta veću samostalnost i složenije oblike izričaja. Navedenom možemo dodati i korištenje šala kako bi čitanje bilo zabavno i djetetu omogućilo da dodatno uživa u aktivnosti. Možemo zaključiti da je za vrijeme dijaloškog čitanja najvažnija aktivna uloga roditelja te da je roditelj glavni akter koji preuzima inicijativu i djetetu pomaže da razumije i spozna sve funkcije koje mu slikovnica pruža.

4.2. Likovne, glazbene i dramske aktivnosti

Šipek (2015) ističe važnost provođenja likovnih aktivnosti s djecom te podržavanju njihove kreativnosti i načina izražavanja. Naime, dijete uz pomoć likovnog izričaja izražava svoju kreativnost, razvija maštu, prenosi emocije i spoznaje. Ukoliko se u sklopu uporabe slikovnice provede i likovna aktivnost, ona će svakako utjecati na bolje shvaćanje sadržaja te će djeci ujedno biti i zanimljivija. Isto kao i tijekom ranije opisanog dijaloškog čitanja slikovnice, važno je djetetu omogućiti poticajno prostorno-materijalno okruženje i u provođenju likovnih aktivnosti. Osim stvaranja ugodnog ozračja u kojemu će se dijete osjećati sigurno da se izrazi putem

likovnog jezika, ono podrazumijeva i dostupnost raznovrsnih likovnih materijala. U stvaranju ugodnog okruženja uvelike može pomoći korištenje glazbe koju dijete voli.

Poznato je da djeca od najranije dobi osluškuju i otkrivaju okolinu koja ih okružuje pomoću zvuka. Vidulin (2016) ističe da je djecu važno što ranije uključiti u glazbene aktivnosti, upravo iz razloga što djeca od rođenja reagiraju na zvukove iz svoje okoline. Shodno tome, poželjno je da se tijekom aktivnosti sa slikovnicom provode i glazbene aktivnosti kao što su, primjerice, slušanje glazbe i korištenje glazbenih instrumenata. Sljedeći naslovi slikovnica samo su neki od primjera slikovnica koje djeci približavaju ujedno i glazbu: „*Glazbene čarapice*“, „*Orkestar priča priču; Četiri godišnja doba i Labuđe jezero*“. Također, slikovnica „*Ježeva kućica*“ izvrstan je primjer da se slikovnica može uglazbiti, ali i prenijeti u kazalište.

Djeca pokazuju snažan interes za simboličku igru od koje i započinje dramatizacija. Kao što je to slučaj u likovnom i glazbenom izričaju, tako i putem dramatizacije djeca razvijaju kreativno razmišljanje, maštanje i izražavaju svoje misli i osjećaje. Djeca se često sigurnije osjećaju prilikom dramatizacije ukoliko se koriste maskama ili lutkama za glumu nego da glume pomoću vlastitog tijela. Kada govorimo o dramatizaciji na temu slikovnica u obiteljskom okruženju, poželjno je da početna aktivnosti bude zajednička izrada primjerice lutkama ili maski potrebnih za improvizaciju zamišljene predstave. U nastavku će biti opisano nekoliko primjera likovnih, glazbenih i dramskih aktivnosti preuzetih iz stručne literature.

5. AKADEMSKI DISKURS O SLIKOVNICI

Postoji čitav niz aktivnosti koje se mogu provoditi s djecom u obiteljskom okruženju, a da uključuju uporabu slikovnice. Primjerice, mogu se provoditi različite glazbene, dramske i likovne aktivnosti. Djeci su vrlo drage simboličke igre, igre uloga i pokretne igre koje također mogu biti uklopljene u aktivnosti sa slikovnicom. Tijekom pretraživanja izvora za praktične aktivnosti, najviše dostupnih primjera pronađeno je u online obliku na stranicama različitih vrtića u Hrvatskoj. Navedene članke najčešće su pisale odgojiteljice i stručni suradnici. Većina aktivnosti koje su pronađene na navedenim stranicama predstavljale su dio projekata koji se provode u vrtićima. Aktivnosti nisu jasno opisane po koracima, već su popraćene samo fotografijama djece u aktivnosti kako bi se prikazao krajnji rezultat projekta.

Slikovnica je kroz povijest promijenila svoju ulogu u dječjem životu. Danas se slikovnice izrađuju s ciljem da potaknu dijete na maštu, kreativnost, da imaju odgojno-obrazovnu ulogu, da potaknu dijete na istraživanje, ali prije svega da mu pruže zabavu.

U nastavku rada slijedi analiza korištene literature potrebne za pisanje ovoga diplomskog rada. Analizirani su online članci, znanstveni i stručni radovi vezani za slikovnicu, njen utjecaj na dječji razvoj, ali i njenu uporabu u obiteljskom okruženju. Pomoću analize prikupljene literature cilj je osvijestiti važnost slikovnice, ali i olakšati njenu primjenu u obiteljskom okruženju.

5.1. Znanstveni radovi

Kako bi se opisale vrste slikovnica i njihove funkcije, korišten je znanstveni rad autorica Martinović i Stričević (2011) pod nazivom „*Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*“. Autorice u svom znanstvenom radu osim o vrstama i funkcijama slikovnice govore i o razvoju slikovnice kroz povijest, utjecaju slikovnice na leksički razvoj djeteta te o tome koje bi sve značajke trebala imati kvalitetna slikovnica. Navedeni znanstveni rad može biti od iznimne važnosti roditeljima za bolje razumijevanje cjelokupnog pojma slikovnice, ali i važnosti koju posjeduje za razvoj djeteta. Također, sljedeći naslovi govore o istoj temi: „*Uvod u*

dječju književnost“, zbornik radova“, „Dva desetljeća slikovnice“, „Slikovnica, njezina definicija i funkcije“, „Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.godine“, „Počeci slikovnice u Hrvatskoj“, nastavni materijal Maje Verdonik „Slikovnica-prva knjiga djeteta“. Svi navedeni naslovi bave se isključivo teorijskim dijelom slikovnice. Obrađene su, dakako, i dobrobiti slikovnice, njen razvoj kroz povijest, no ne omogućuju čitatelju konkretne primjere na koji način koristi slikovnicu.

Nadalje, znanstveni članak Ivane Batarelo Kokić (2015) pod nazivom „Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica“ osim podjele slikovnica govori i o važnosti interaktivnih slikovnica. Također, opisano je i provedeno istraživanje kojem je cilj bio analizirati interaktivne sastavnice koje se nalaze u slikovnicama. Navedeno može uvelike pomoći prilikom odabira adekvatne slikovnice za dijete, roditeljima i svima koji se pripremaju za provođenje aktivnosti s djecom. Nakon provedene analize istraživanja Batarelo Kokić ističe kako je važno da bi osobe koje djetetu nude digitalnu slikovnicu na korištenje trebale znati procijeniti koji stupanj podrške rukovanja je potreban djetetu. Ukoliko dijete ne dobije adekvatnu potporu za korištenje slikovnicom ona neće imati pozitivan učinak na njegov razvoj već će dijete usmjeriti previše pažnje na ostale dijelove slikovnice te će ulogu preuzeti ometajući čimbenici. Shodno tome pozitivni učinci slikovnice na dječji razvoj biti će oslabljeni.

Zbornik Ranke Javor „Kakva je knjiga slikovnica“ također možemo smatrati znanstvenim radom u kojem je definirana slikovnica, njene funkcije i razvoj kroz povijest. Nadalje, Karol Visinko (2000) govori o uporabi slikovnice u odgojno-obrazovnim ustanovama. U navedenom poglavlju autor ističe spoznaje o uporabi slikovnice temeljene na istraživanju koje je provedeno sa studentima i učiteljima iz riječkog područja, a odnosilo se na njihovu podjelu iskustva tijekom rada s djecom te su također ispitana i njihova osobna iskustva. Kada je riječ o aktivnostima, prema istraživanju na prvome mjestu je likovna aktivnost u sklopu uporabe slikovnice te potom slijedi dramska odnosno scenska aktivnost. Također, ističe se važnost ozračja u kojem se slikovnice koriste.

Kada je riječ o važnosti zavičajnih slikovnica, izdvaja se rad Sanje Vrcić-Mataija i Jasminke Troha „Zavičajnost u hrvatskoj dječjoj književnosti“. Autorice su istaknule važnost zavičaja te su ga povezale s dječjom književnosti. Zavičajne slikovnice sačinjavaju jedno od poglavlja unutar kojeg su navedeni i ukratko opisani neki od primjera zavičajnih slikovnica.

5.2. Stručni radovi

Dubravka Oraić Tolić (2011) ističe da stručni radovi ne sadrže nove spoznaje o nekoj temi, već sadrže dosadašnja znanja o nekom području zbog omogućavanja njene primjene u praksi. Tijekom pisanja rada i analize uporabe slikovnice u obiteljskom okruženju korišteni su različiti stručni članci koji će u nastavku rada biti opisani.

5.2.1 Stručni članci

Stručni rad autorice Jasne Šego pod nazivom „*Utjecaj okoline na govorno-komunikacijsku kompetenciju djece: jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju*“. U navedenom stručnom radu autorica u uvodnome dijelu govori o činjenicama govorno-jezičnog razvoja kod djece, ali i o čimbenicima koji mogu utjecati na navedeni razvoj. Također, autorica navodi primjere igara pomoću kojih se potiču govorno-jezične sposobnosti djece. Igre koje su opisane u navedenom stručnom radu prilagođene su djeci od samoga rođenja kao što je to igra „*Tepanje*“, ali i djeci školske dobi kao što su to igre za poticanje vještine pisanja i vještine čitanja u koje su uključene i igre sa slikovnicama. Važno je naglasiti da je svaka navedena igra jasno opisana te je jednostavna za primjenu u obiteljskom okruženju.

Časopis „*Dijete vrtić obitelj*“ posjeduje stručne članke za odgojitelje, roditelje ili pak stručne suradnike koji rade s djecom predškolske dobi. Članak Darije Antonović (2011/2012) „*Čitanje u krilu*“ u kojem je odgojiteljica opisala svoj doživljaj korištenja slikovnice u radu s djecom jasličke dobi samo je jedan je od njih. U istom časopisu korišten je i članak edukacijske rehabilitatorice Tanje Šupe (2011/2012) „*Značaj taktilne slikovnice u radu s djetetom oštećena vida*“. Osim navođenja samih dobiti taktilne slikovnice, autorica se posvetila opisivanju kako taktilna slikovnica treba izgledati te je time olakšala roditeljima izbor ili pak samostalnu izradu kvalitetne slikovnice za njihovo dijete. Istaknula bi i članak pedagoginje Ivane Šišnović (2011/2012) pod naslovom „*Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice*“. Autorica je navela kriterije kvalitetne slikovnice i ističe da ilustrator i autor slikovnice moraju biti u dobroj suradnji, ali i da bi bilo idealno kada bi to zapravo bila jedna osoba. Osim važnosti suradnje između autora i ilustratora, najviše pažnje pridano je izgledu

slikovnice na dječju dob. Shodno tome, slikovnice za bebe trebale bi biti mekane, savitljive, imati zaobljene rubove kako bi se spriječila ozljeda prilikom manipuliranja, ali moraju zadovoljavati potrebe djece i biti estetski zanimljive djeci, uključujući i ilustracije. Ukoliko slikovnica sadrži tekst, trebao bi biti jasan i kratak te pisan čitkim slovima. Uz navedene kriterije koje bi slikovnica trebala zadovoljavati da bi se smatrala kvalitetnom, navedeno je i nekoliko praktičnih aktivnosti koje se mogu provoditi s djecom. Navedene aktivnosti nisu jasno opisane već je samo istaknuto da se mogu provoditi aktivnosti likovnog, dramskog sadržaja ili pak simboličke igre koje su djeci posebno drage.

Nadalje, autorica Valentina Namesnik (2023) u svom članku „*Zašto je važno čitanje s djecom i koje slikovnice odabrati*“ navela je i opisala niz aktivnosti koje se mogu provoditi s djecom na temu određenih slikovnica. Izrada obiteljskog albuma, zajedničko kuhanje i provođenje praktičnih aktivnosti, razgovor, crtanje samo su neke od aktivnosti koje se navode u članku.

U Časopisu za odgojne i obrazovne znanosti izdvojila bih članak autorice Katarine Šeravić Lovrak (2020) nazivom „*Primjena slikovnice u provedbi projekta u dječjem vrtiću*“. Naime, autorica je opisala kako je pomoću slikovnica na stranome jeziku, točnije na engleskome jeziku, približila umjetnost i drugu kulturu. U sklopu korištenja slikovnice na engleskom jeziku djeca su istraživala o slikarima i njihovim umjetninama. Također, osim manipuliranja različitim slikovnicama, djeca su imala mogućnost sudjelovati u nizu likovnih aktivnosti s različitim materijalima i izraditi umjetnička djela o kojima su istraživali. Navedeno smatram primjerom dobre prakse koji bi roditelje mogao potaknuti na korištenje slikovnica na stranom jeziku i nuđenje istih djetetu.

5.2.2. Priručnici

Priručnik koji bi posebno izdvojila kao izvrstan alat za roditelje i uporabu slikovnice s djecom je „*Igrajmo se! Čitaj mi!*“ autorica Danijele Petrić, Gordane Bonta i Marije Sesvečan (2012). Navedeni priručnik sadrži sljedeća poglavlja: „*Govor, Igra, Komunikacija, Briga o zdravlju, Kreativnost i istraživanje, Dijete i obitelj, Suočavanje s problemskim situacijama*“. Svako poglavlje sastoji se od opisanih aktivnosti i preporučene stručne literature, ali i popisa slikovnica koje se mogu koristiti u

navedenim aktivnostima. U sklopu poglavlja „*Suočavanje s problemskim situacijama*“ opisano je kako umiriti dijete prije odlaska na spavanje. Navedena je pjesmica „*Blistaj, blistaj zvijezdo mala*“ koja se može pronaći u obliku zvučne slikovnice, ali i slikovnica koja govori o psu Piku „*Piko ide spavati*“, „*Pikove priče za laku noć*“ te slikovnica „*I onda sam zaspao*“.

Priručnik za roditelje i odgojitelje „*Čitanje prije škole*“ autorice Mire Čudina-Obradović (2008) sjajan je primjer niza igara koje su podijeljene po poglavljima. U priručniku opisana je vještina koja se pomoću određene aktivnosti želi razviti, svrha razvijanja vještine te na koncu što trebaju roditelji učiniti kako bi se navedena vještina poboljšala. Pa tako autorica Čudina-Obradović ističe da zajednički odlazak djeteta i roditelja u knjižnicu, razgovor o slikovnici i knjižnici utječe na razvoj predčitačkih vještina. Zajednički odlazak roditelja i djece u knjižnicu ujedno je bilo jedno od pitanja anketnog upitnika koji je proveden u sklopu ovoga diplomskog rada, a čija će analiza biti u nastavku rada. Ono što mi se posebno svidjelo jest da je na kraju svake aktivnosti navedeno nekoliko naslova stručne literature koja će roditeljima omogućiti jačanje znanja i bolje razumijevanje pojma i korištenja slikovnice. „*Priča slagalica*“ jedna je od aktivnosti koja je opisana u navedenoj knjizi. Navedena aktivnost doprinosi razvoju pamćenja i razumijevanja pročitano, točnije odslušano. Provođi se na način da se fotokopiraju dijelovi slikovnice te se potom izrežu na jednake dijelove i izmiješaju. Zadatak je da dijete složi dijelove slikovnice te potom uz pomoć istih prepriča radnju slikovnice. Također, navedena aktivnost doprinosi i razvoju vizualne percepcije, ali i razvoju mašte i kreativnosti prilikom prepričavanja. Sljedeća aktivnost je „*Spremište za priču*“, a za njenu realizaciju potrebna je kutija. Roditelj i dijete zajednički odabiru slikovnicu koju žele čitati, te nakon čitanja u kutiju stave rekvizite koji se spominju u slikovnici. Također, u navedenoj aktivnosti važna je aktivna uloga čitatelja da prepriča slikovnicu rabeći rekvizite ali i kako bi dijete moglo shvatiti radnju i poruku koju donosi pročitano, te da potom s prepričavanjem pokuša i dijete.

5.2.3. Kritička metodička bilježnica „Slikovnica i dijete“

Kritičke metodičke bilježnice pod nazivom „*Slikovnica i dijete 1*“ autorica Diane Zalar, Marijanke Boštjančić i Vikice Schlosser (2008) te „*Slikovnica i dijete 2*“ autorica Diane Zalar, Smiljane Kovač-Prugovečki i Zdenke Zalar (2009) sadrže brojne

praktične aktivnosti koje se mogu provoditi s djecom predškolske dobi u vrtiću, ali su lako prilagodljive i na provođenje u obiteljskom okruženju. U navedenim stručnim radovima obrađeno je čak trideset i šest naslova slikovnica. Na samome početku nalazi se naziv slikovnice te je istaknuta dob djece za koju je navedena slikovnica prikladna. Nakon opisa slikovnice slijede primjeri pitanja koja se mogu postaviti djeci prije, tijekom ili nakon čitanja slikovnice. Na samome kraju istaknute su i detaljno opisane moguće aktivnosti koje se mogu primijeniti nakon pročitane slikovnice. Slikovnica „*Neposlušno mače*“ autorice Marije Knežević jedno je od opisanih djela. Kako bi djeca bolje shvatila sadržaj slikovnice navedeno je nekoliko primjera aktivnosti koje će biti opisane u nastavku. „*Igra zamišljenog putovanja*“ u kojoj će djeca imati priliku razviti maštu i kreativnost te zamisliti i prepričati što je sve njihovo mače srelo na svome putu, jedna je od aktivnosti. Također, igra uživljanja i imitiranja određenih radnji i osjećaja. Navedena igra može prerasti i u dramatizaciju te se tijekom glume može dodati i prikladna melodija u pozadini. Nadalje, slijedi razgovor o emocijama, strahovima s djetetom koji mogu biti vrlo korisni i doprinijeti jačanju povjerenja između roditelja i djeteta, te likovna aktivnost. U sklopu likovne aktivnosti djeca mogu primjerice nacrtati sebe kada su ljuti i kada su sretni, te potom crteže usporediti i analizirati zajedno s roditeljima. U popisu analiziranih slikovnica navedena je i slikovnica „*Ogledalce*“ autora Grigora Viteza. Jedna od aktivnosti opisana za navedenu slikovnicu je „*Igra odraza*“ u kojoj se dijete igra s ogledalom i opisuje što vidi. Zatim slijedi igra koja omogućava djetetu da proširi priču ili osmisli drugačiji završetak, tako što će se djetetu postavljati poticajna pitanja kao što je pitanje „*Tko je sve mogao pronaći ogledalce?*“ Također, može biti provedena i likovna aktivnosti u kojoj bi djeca imala mogućnost izrade vlastitog ogledala uz pomoć raznovrsnih materijala kao što su kolaž, karton, plastelin. Slikovnica autora Tonya Rossa „*Operi ruke!*“ izvrstan je primjer kako djecu potaknuti na pranje ruku te da navedeno usvoje kao svakodnevnu radnju. Demonstracija pravilnog pranja ruku, razgovor o važnosti očuvanja vode, nošenje bijelih pamučnih rukavica tijekom igre te potom njihova usporedba s čistim rukavicama, neke su od navedenih aktivnosti na slikovnicu.

6. ISTRAŽIVANJE

Batarelo Kokić (2015) u svojem radu govori o važnosti interaktivnih sastavnica u slikovnicama, a poseban značaj pridaje interaktivnom čitanju slikovnica. Također, ističe da interaktivno čitanje slikovnice djetetu pospješuje razvoj predčitačkih vještina, kao i njegov kasniji uspjeh tijekom školovanja. Navedene su i prednosti digitalnih slikovnica, kao što je to njihovo korištenje na različite načine. Digitalnu slikovnicu moguće je koristiti samo u ulozi slušaoca (slušanje pripovjedača) ili dijete može samostalno čitati slikovnicu i pratiti tekst čiji je slijed većinom popraćen svjetlosnim efektima. Kada govorimo o obiteljskom okruženju i slikovnicama, važno je da djeca za vrijeme provođenja aktivnosti budu pohvaljena te da im se objasne nove informacije, kako bi što bolje mogla razumjeti sadržaj koji im se nudi. Isto tako, poželjno je da se teme i radnje slikovnica povezuju i sa stvarnim životom, a sve u namjeri da što bolje i jasnije dožive slikovnicu i uživaju u aktivnosti koju provode unutar svoje obitelji. Važno je i ponašanje roditelja tijekom aktivnosti korištenja slikovnice s djetetom. Odnos u kojem se potiče dijete na ravnopravno sudjelovanje, rezultirao je i boljim kognitivnim postignućem djeteta. Ponajviše kada je riječ o razvoju mašte i kreativnog razmišljanja kod djece.

Nastavno na navedeno, osmišljeno je istraživanje koje ima za cilj ispitati navike korištenja slikovnice u obiteljskom okruženju roditelja/staratelja djece na području Istarske županije. U sklopu istraživanja ispitati će se aktivnosti koje se provode na temu slikovnica u obiteljskom okruženju, na koji način se navedene aktivnosti provode te koja je vrsta slikovnice najzastupljenija.

6.1. Metodologija

Istraživanje je provedeno putem anonimnog online upitnika koji se sastojao od 21 pitanja namijenjenog roditeljima, odnosno starateljima djece do 7 godine života. Navedeni upitnik bio je podijeljen sudionicima putem online platforme „Viber“. Koristio se anonimni upitnik kako bi se u potpunosti zaštitila privatnost svih sudionika koji su sudjelovali u istraživanju. Ciljana populacija istraživanja bili su roditelji i staratelji djece predškolske dobi na području Istarske županije, a sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno. Istraživanje je provedeno u razdoblju od ožujka 2024. do svibnja

2024. godine, te je prikupljeno ukupno 142 odgovora roditelja odnosno staratelja djece do 7 godina života. Anketni upitnik sastojao se od 21 pitanja kombiniranog i otvorenog tipa od kojih su sudionici u svakome trenutku mogli odustati. U uvodnom dijelu anketnog upitnika, bila je navedena tema istraživanja i na koji će način biti pohranjeni i objavljeni rezultati istraživanja po njegovu završetku. U nastavku rada cilj istraživanja, njegove hipoteze te grafički prikaz i rasprava o dobivenim rezultatima.

6.1.1. Cilj i hipoteze istraživanja

Cilj provođenja istraživanja kojeg sačinjava anketni upitnik pod nazivom *“Uporaba slikovnica u obiteljskom okruženju“* jest utvrditi nude li današnji roditelji slikovnice svojoj djeci, kakvog sadržaja i u kojem obliku te u kojem razdoblju to čine ali i koliko često. Također, cilj istraživanja je utvrditi potiču li roditelji djecu na interaktivno korištenje slikovnice, na koje načine to čine ali i saznati kako se ponašaju djeca za vrijeme čitanja slikovnice i za vrijeme provođenja aktivnosti te pokazuju li uopće interes za korištenje slikovnicom. Na samome kraju istraživanja saznati ćemo i stavove roditelja o utjecaju slikovnice na dječji razvoj te imaju li naviku posjećivati knjižnicu s djecom.

6.1.2. Postavljene hipoteze istraživanja

S obzirom na današnji užurbani način života smatram da većina roditelja manje vremena provode sa svojom djecom te da je ujedno smanjena i kvaliteta aktivnosti koje provode, pa tako i aktivnosti koje uključuju uporabu slikovnice. U nastavku navedene su sljedeće hipoteze istraživanja:

Hipoteza 1. Roditelji ne nude slikovnice djetetu u prvoj godini života.

Hipoteza 2. Roditelji djeci najčešće nude digitalne slikovnice.

Hipoteza 3. Roditelji djeci ne nude slikovnice na dijalektu ali ni na stranim jezicima.

Hipoteza 4. Roditelji ne provode aktivnosti s djecom vezane za slikovnicu.

Hipoteza 5. Roditelji su nedovoljno informirani o pozitivnim utjecajima slikovnice na dječji razvoj.

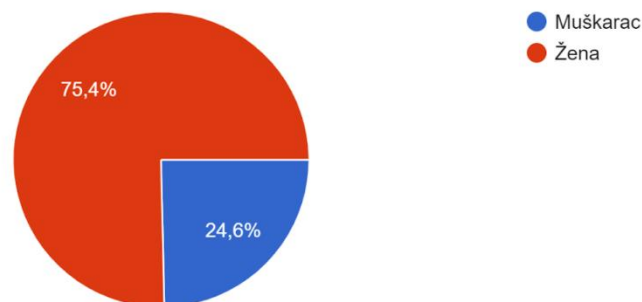
Hipoteza 6. Većina roditelja ne posjećuje knjižnicu s djecom.

6.2. Grafički prikaz dobivenih rezultata

Slika 1. „Spol sudionika“

1. Označite Vaš spol

142 odgovora

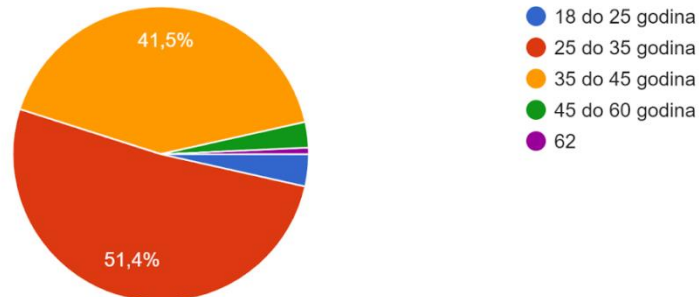

Slika 1. prikazuje spol sudionika koji su sudjelovali u istraživanju. Prema rezultatima prikazanim na slici možemo primijetiti kako su žene pokazale veći interes za ispunjavanje upitnika nego li što su to bili muškarci. Naime, od ukupno 142 prikupljena odgovora čak njih 107 bilo je od sudionica ženskoga spola, a osobe muškoga spola dale su preostalih 35 odgovora. U konačnici iznosi da su osobe ženskog spola činile 75,4% sudionika u provedenom istraživanju, a odaziv osoba muškoga spola bio je znatno slabiji, a iznosio je 24,6%.

Slika 2. „Dob sudionika“

2. Označite Vašu starosnu dob

142 odgovora

Kada je riječ o dobi sudionika, nekoliko odgovora bilo je ponuđeno, ali su sudionici imali mogućnost i samostalno unijeti odgovor. Slika 2. prikazuje rezultate koji upućuju na to da je u istraživanju sudjelovalo 5 sudionika u dobi između 18 i 25 godina, 73 sudionika u dobi od 25 do 35 godina, zatim 59 sudionika u dobi između 35 i 45, samo 4 sudionika bilo je u dobi između 40 i 60, a samo je jedan sudionik samostalno unio podatak da ima 62 godine. Iz navedenog možemo zaključiti da je u istraživanju sudjelovalo najviše roditelja djece do 7 godina života u dobi između 25 do 35 godina, u postocima 51,4%, a zatim slijede roditelji/staratelji između 35 i 45 godina života točnije njih 41,5%.

Slika 3. „Stupanj obrazovanja sudionika“

3. Označite stupanj završenog obrazovanja

142 odgovora

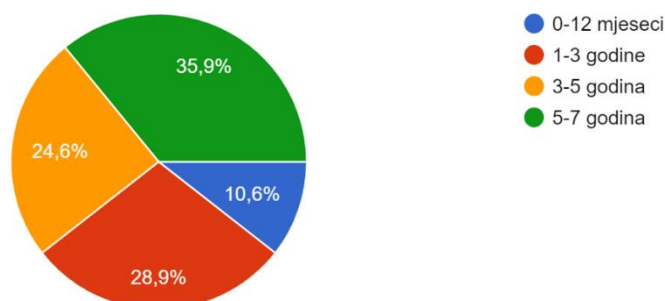

Slika 3. prikazuje odgovore na pitanje o završenom stupnju obrazovanja sudionika istraživanja. Na pitanje o završenom stupnju obrazovanja 38,7% sudionika izjasnilo se kako ima završeno srednjoškolsko stručno obrazovanje što je ujedno i najveći postotak. Zatim slijedi diplomski studij s 28,9%, prijediplomski studij s 21,1%, srednjoškolsko gimnazijsko obrazovanje s 5,6%, poslijediplomski stručni studij s 2,8%, poslijediplomski znanstveni studij s 2,1% te 0,7% odnosno jedan sudionik izjasnio se da je završio poslijediplomski specijalistički studij. Također, nitko od 142 sudionika nije se izjasnio da ima završeno samo osnovno školsko obrazovanje.

Slika 4. „Dob djeteta“

4. Označite dob Vašeg djeteta

142 odgovora

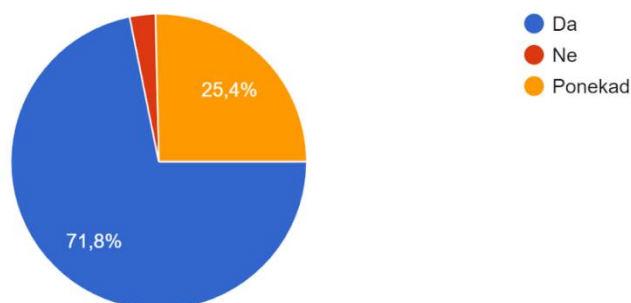

U grafikonu na slici 4. vidljivi su odgovori sudionika na pitanje o dobi djeteta čije su navike o uporabi slikovnice istražene provedenim istraživanjem. Kada govorimo o dobi, važno je istaknuti da se radi o najvećem broju djece u dobi između 5 i 7 godina života, točnije 35,9%. Zatim slijede djeca između 3 i 5 godina s 24,6%, djeca između 1 i 3 godine s 28,9%. Najmanje je bilo djece do godine dana, točnije 10,6%. Analizom dobivenih odgovora vidljivo je da su u provedenom istraživanju sudjelovala djeca različite dobi.

Slika 5. „Podatak o čitanju slikovnica“

5. Čitate li slikovnice svome djetetu?

142 odgovora

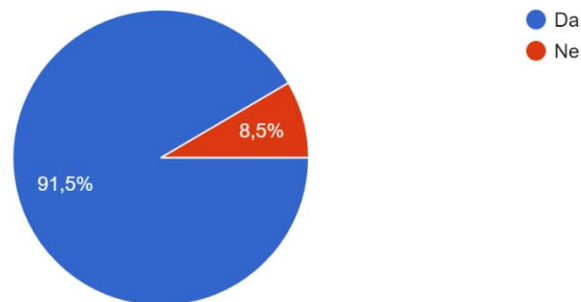
Na pitanje čitaju li djetetu slikovnicu čak 102 (71,8%) odgovorilo je „da“, dok je 36 (25,4%) sudionika odabralo odgovor „ponekad“, a svega 4 (2,8%) sudionika

izjasnilo se da ne čita slikovnice. Na slici 5. možemo vidjeti navedene rezultate uz kojih proizlazi kako ipak većina roditelja/staratelja odnosno čita svojoj djeci.

Slika 6. „Interes djeteta za slikovnicu“

6. Pokazuje li Vaše dijete interes za slikovnicu?

142 odgovora

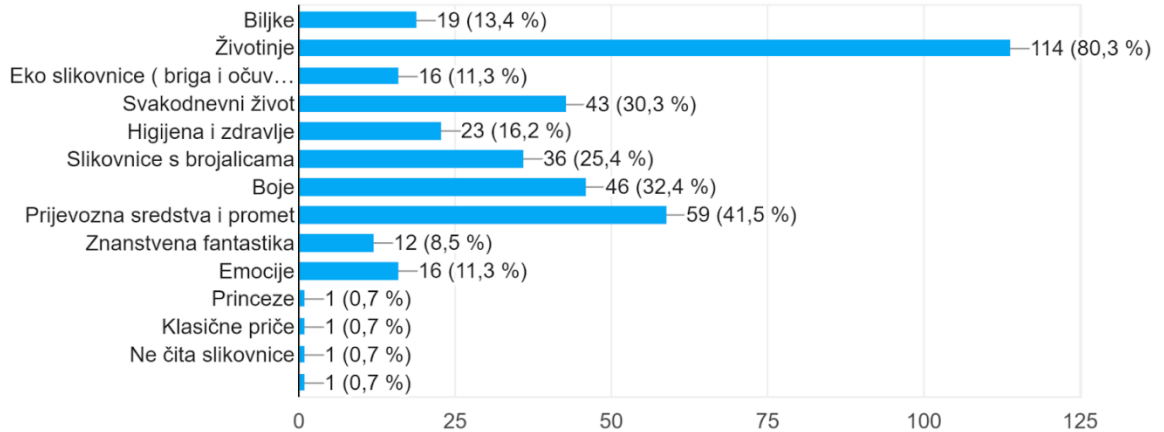

Od ukupno 142 sudionika, njih 130 (91,5%) odgovorilo je da njihovo dijete pokazuje interes za slikovnicu, a samo 12 (8,5%) sudionika je dalo odgovor da djeca ne pokazuju interes za slikovnicu. Navedene odgovore potvrđuje i prikaz slike pod brojem 6.

Slika 7. „Slikovnice prema sadržaju“

7. Prema sadržaju, za koje od navedenih slikovnica Vaše dijete pokazuje najviše interesa? (Možete označiti više odgovora)

142 odgovora

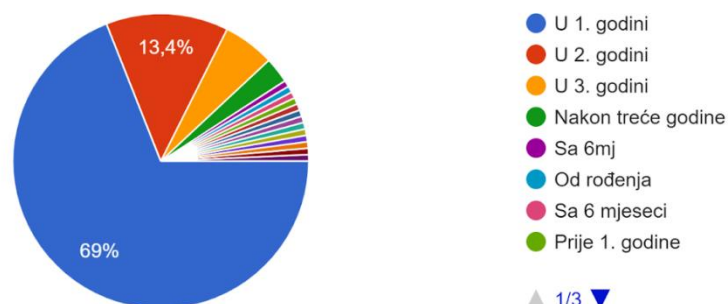

Iako postoji čitav niz slikovnica različitog sadržaja, u anketnom upitniku bilo je ponuđeno 10 odgovora koje su sačinjavale različite teme slikovnica, a zadatak sudionika bio je označiti temu za koju njihovo dijete pokazuje najviše interesa. Na pitanje se moglo označiti više odgovora te je postojala mogućnost i samostalnog unosa teksta. Nastavno na odgovore koji su prikazani pomoću grafikona predstavljenog na slici 7, možemo zaključiti da najveći postotak djece njih čak 80,3% pokazuje najveći interes za životinje, zatim slijede prijevozna sredstva i promet s 41,5% te sadržaji iz svakodnevnog života s 30,3%. Svakako važan podatak jest da se samo jedan sudionik istraživanja odlučio za odgovor da njegovo dijete ne čita slikovnice, što predstavlja 0,7% rezultata u ukupnom istraživanju.

Slika 8. „Susret djeteta s prvom slikovnicom“

8. U kojoj ste dobi djetetu prvi puta ponudili slikovnicu?

142 odgovora

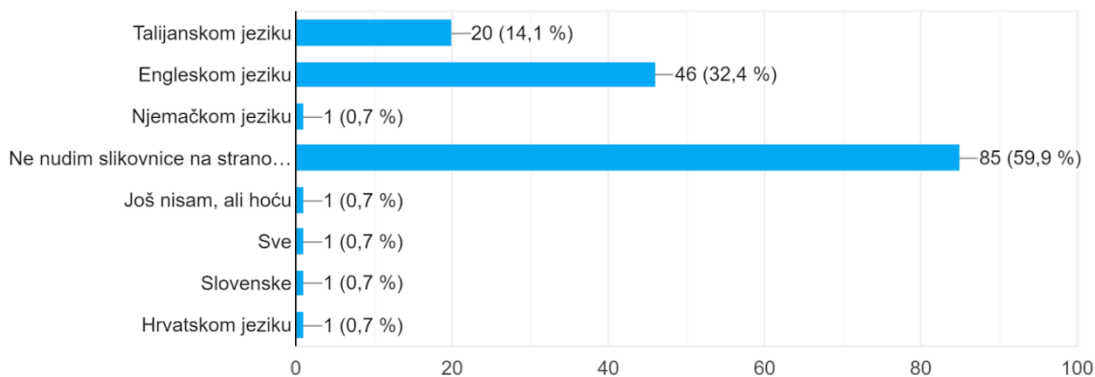

Mnoga istraživanja ističu važnost što ranije uporabe slikovnice, odnosno uporabu slikovnice od samoga djetetova rođenja. Stoga je bilo važno ispitati kada su roditelji prvi puta ponudili djeci slikovnicu. Kako je u anketnom upitniku postojala mogućnost samostalnog unosa teksta, roditelji/staratelji odgovorili su sljedeće: „Sa 6 mjeseci“, „S 5 mjeseci“, „Od rođenja“, „Edukativna slikovnica učenje životinja s 8 mjeseci“. 69% sudionika odgovorilo je da su ponudili slikovnicu djetetu u prvoj godini života, 13,4% u drugoj godini a 5,6% sudionika izabralo je odgovor u trećoj godini života. Iako je najviše sudionika označilo da je djetetu ponudilo slikovnicu u prvoj godini života ili pak su samostalno unijeli podatke o korištenju slikovnice u ranim mjesecima djetetova života, 4 odgovora točnije 2,8% izjasnilo se da je ponudilo slikovnicu nakon treće godine života.

Slika 9. „Korištenje slikovnicama na stranom jeziku“

9. Nudite li djetetu slikovnice na stranom jeziku? (Označite na kojem, možete označiti više odgovora)

142 odgovora

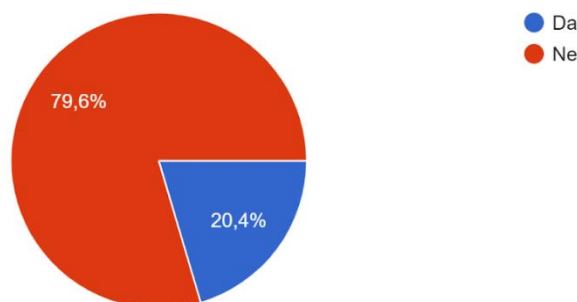

Shodno tome da je danas poznavanje više jezika od iznimne važnosti te znajući za sve benefite koje donosi dvojezičnost ili pak bilingvizam od djetetove rane dobi bilo je važno istražiti nude li sudionici istraživanja djeci slikovnice na stranom jeziku. Sudionici su mogli označiti više odgovora, a 85 (59,9%) sudionika odgovorilo je negativno odnosno da ne nudi slikovnice na stranom jeziku. Zatim je 46 (32,4%) sudionika označilo da nudi na djetetu slikovnice na engleskom jeziku, a 20 (14,1%) na talijanskom jeziku. Po jedan sudionik označio je sljedeće: na njemačkom, hrvatskom, slovenskom te da još nije, ali hoće ponuditi djetetu slikovnice na stranome jeziku.

Slika 10. „Korištenje slikovnica na dijalektu“

10. Nudite li djetetu slikovnice na dijalektu?

142 odgovora

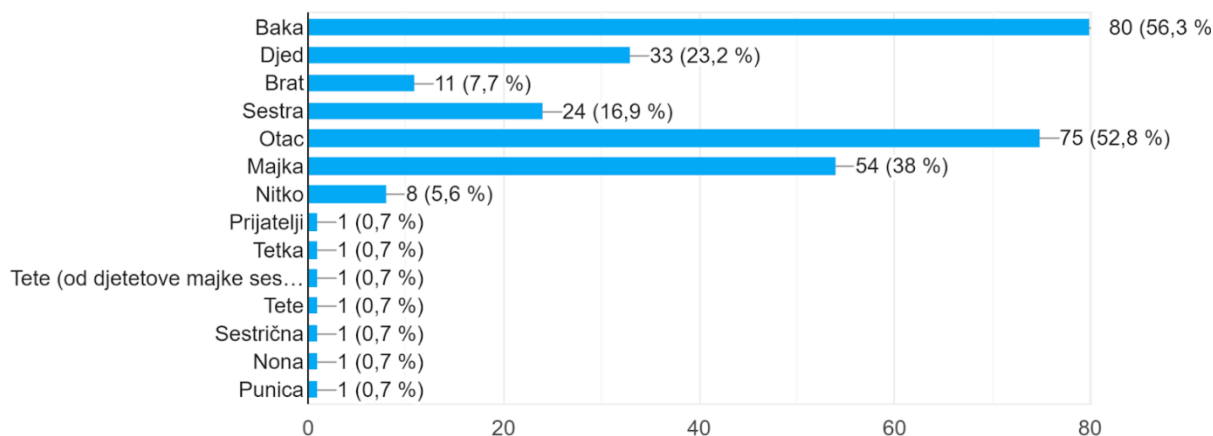

Slika 10. prikazuje odgovore sudionika o korištenju slikovnica na dijalektu. Čak 79,6% sudionika odgovorilo da ne nude djetetu slikovnice na dijalektu, a njih 20,4% odgovorilo je kako ipak koristi slikovnice na dijalektu.

Slika 11. „Članovi obitelji i korištenje slikovnice“

11. Osim Vas, koji članovi obitelji najčešće čitaju Vašem djetetu? (Možete označiti više odgovora)

142 odgovora

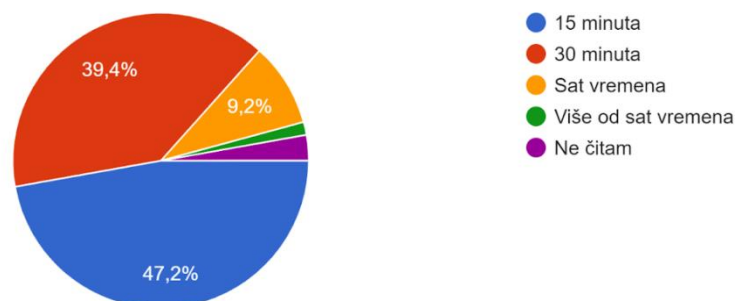

Na pitanje koji članovi obitelji osim roditelja/staratelja čita djetetu, sudionici su odgovorili sljedeće: 56,3% baka, otac 52,8%, 38% majka, sestra 16,9% sestra i 7,7% brat. Samo je 5,6% sudionika odgovorilo da nitko osim njih unutar obitelji ne čita djetetu. Dobiveni odgovori vrlo su pozitivni te možemo primijetiti kako su ipak u korištenje slikovnice uključeni i ostali članovi obitelji.

12. „Vrijeme i korištenje slikovnice“

12. Koliko vremena dnevno provedete čitajući slikovnice djetetu?

142 odgovora

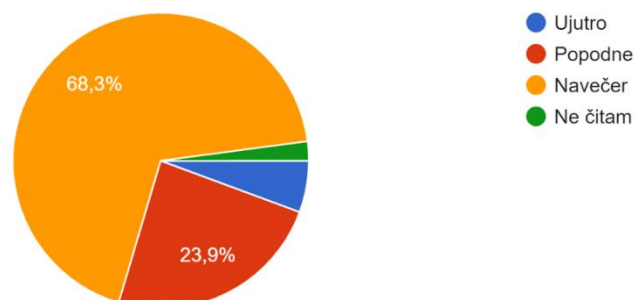

Kada je riječ o vremenskom trajanju čitanja slikovnice, 47,2% sudionika odgovorilo je da čita slikovnicu 15 minuta te potom slijede sudionici koji su odgovorili da čitaju slikovnicu 30 minuta, njih 39,4%. 13 sudionika odnosno 9,2% je odgovorilo da čita sat vremena, a više od sat vremena odgovorilo je samo 2 sudionika. Najvažniji podatak svakako je taj da je samo 4 sudionika odgovorilo da ne čita slikovnice, točnije njih 2,8%.

Slika 13. „Doba dana za čitanje slikovnice“

13. U koje doba dana najčešće čitate djetetu?

142 odgovora

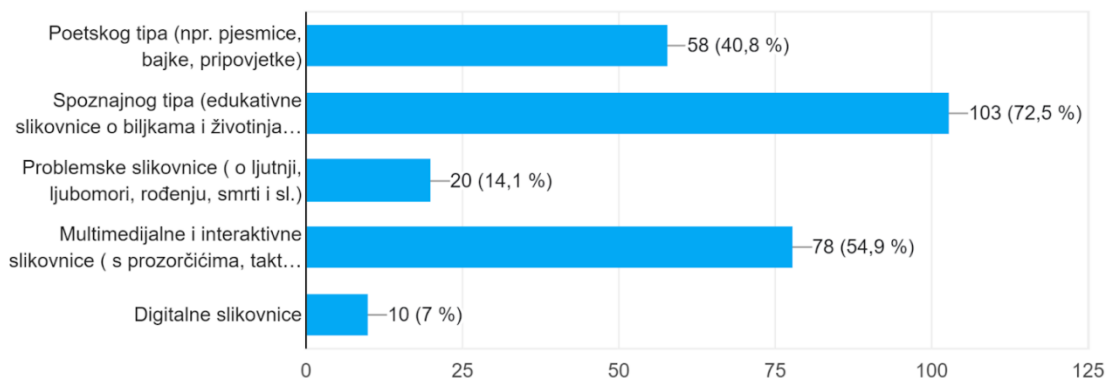

Prema rezultatima prikazanim u grafikonu možemo primijetiti da najviše roditelja čita djetetu u večernjim satima točnije njih 68,3% odnosno 97 sudionika. Zatim slijede sudionici koji čitaju popodne 23,9%, te njih 2,1% točnije 3 sudionika izjasnilo se da uopće ne čita slikovnicu djeci.

14. "Vrste slikovnica"

14. S kojim od navedenih slikovnica se Vaše dijete koristi? (Možete označiti više odgovora)

142 odgovora

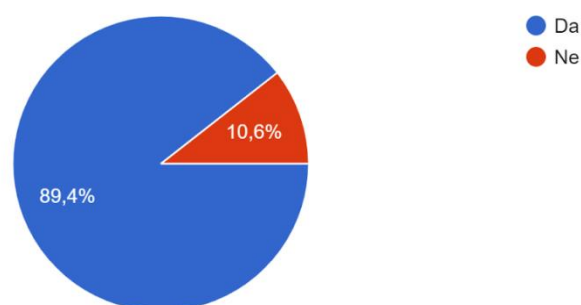

Kada je riječ o vrsti slikovnica sudionici su odgovorili da se njihovo dijete najviše koristi slikovnicama spoznajnog tipa njih 72,5%, zatim slijede multimedijalne i interaktivne slikovnice s 54,9%, problemske s 14,1% te je samo 10 sudionika izabralo odgovor digitalne slikovnice.

Slika 15. „Interaktivna uporaba slikovnice“

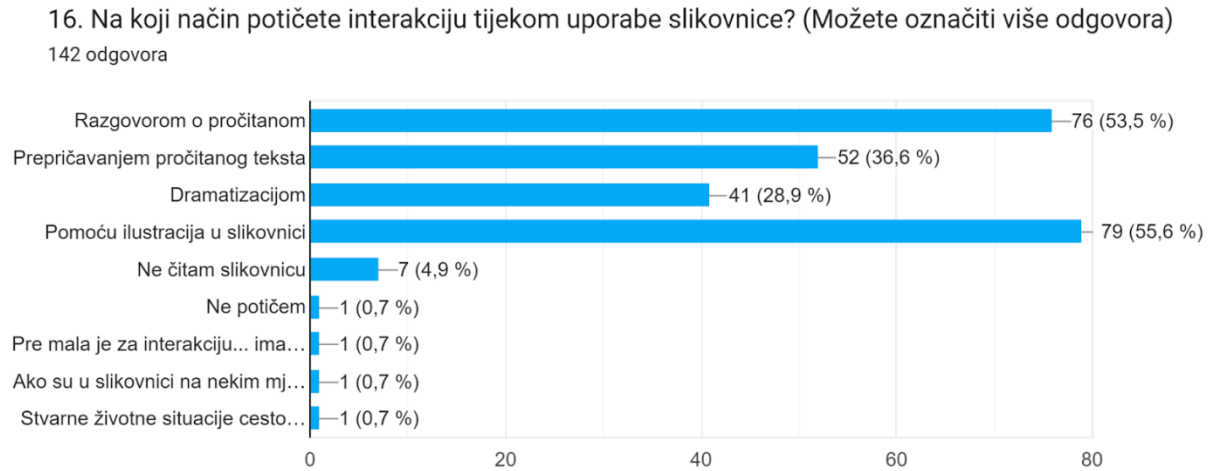
15. Potičete li dijete na interaktivnu uporabu slikovnice?

142 odgovora

Iz sakupljenih odgovora proizlazi da sudionici u velikom postotku od 89,4% potiču dijete na interaktivnu uporabu slikovnice. Iako je navedeno veliki postotak, njih 10,6% točnije 15 sudionika označilo je da ne potiče dijete na interaktivno korištenje slikovnice.

Slika 16. „Interakcija tijekom uporabe slikovnice“

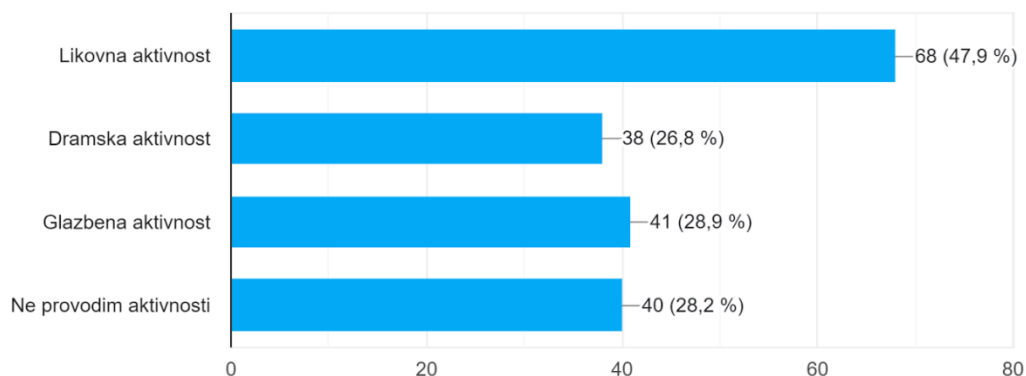

Shodno prethodnom pitanju, zanimalo nas je na koje načine sudionici potiču dijete na interakciju tijekom čitanja. Razgovorom o pročitanoj i pomoću ilustracija u slikovnici ispitanici su odabrali kao najčešće odgovore. Zatim slijedi prepričavanje pročitanoj teksta te dramatizacija na posljednjem mjestu. Zanimljivo je što su sudionici na ovome pitanju odgovorili da ne čitaju slikovnicu u postotku od 4,9% što čini veći postotak nego u prijašnjim pitanjima. Također, sudionici su samostalno unijeli sljedeće odgovore: „Premala je za interakciju...ima 5 mjeseci“, „Ako su u slikovnici na nekim mjestima slike umjesto riječi, onda ona pročita „sliku“, „Stvarne životne situacije često povezujemo sa radnjama ili likovima iz priča (što je on napravio u nekoj situaciji, zašto i što on misli da bi bilo ispravno, koje su posljedice određenih radnji ili ponašanja i slično) Navedene aktivnosti koje su naveli sudionici također predstavljaju jednostavne primjere uz pomoć kojih se može ostvariti interakcija s djetetom tijekom korištenja slikovnice.

Slika 17. „Aktivnosti i uporaba slikovnice“

17. Navedite aktivnosti koje provodite s djetetom, a uključuju uporabu slikovnice (Možete označiti više odgovora)

142 odgovora

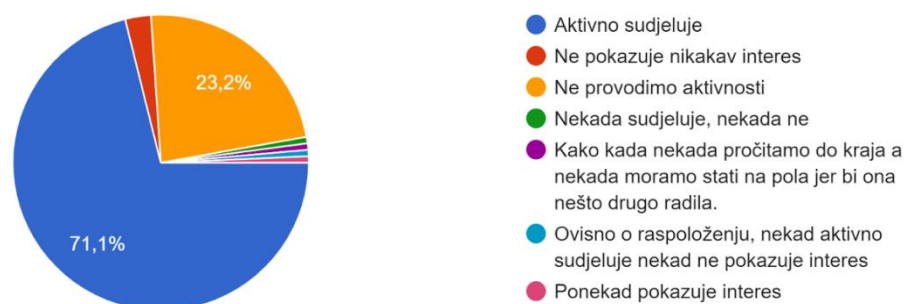

Slika 17 prikazuje rezultate na pitanje kada je riječ o aktivnostima koje sudionici provode s djecom. Najviše ispitanika odabralo je likovnu aktivnost točnije njih 68 odnosno 47,9% dok je čak 40 ispitanika odgovorilo kako ne provodi aktivnosti njih 28,2%. Shodno navedenom aktivnosti bi trebale biti raznovrsne, uključivati različita područja izražavanja kako bi se omogućilo djetetu da razvija svoje potencijale na svim područjima razvoja.

Slika 18. „Dječje ponašanje za vrijeme aktivnosti“

18. Kako se dijete ponaša za vrijeme provođenja aktivnosti?

142 odgovora

71,1% sudionika odgovorilo je da njihovo dijete aktivno sudjeluje u aktivnosti koja uključuje slikovnicu, dok je 23,2% sudionika odgovorilo da uopće ne provodi

aktivnosti. U navedenom pitanju sudionici su imali mogućnost vlastitog unosa odgovora, a evo nekih od njih: „Nekada sudjeluje, nekada ne“, „Ovisno o raspoloženju“, i „Ponekad pokazuje interes“.

Slika 19. „Dječje ponašanje za vrijeme čitanja slikovnice“

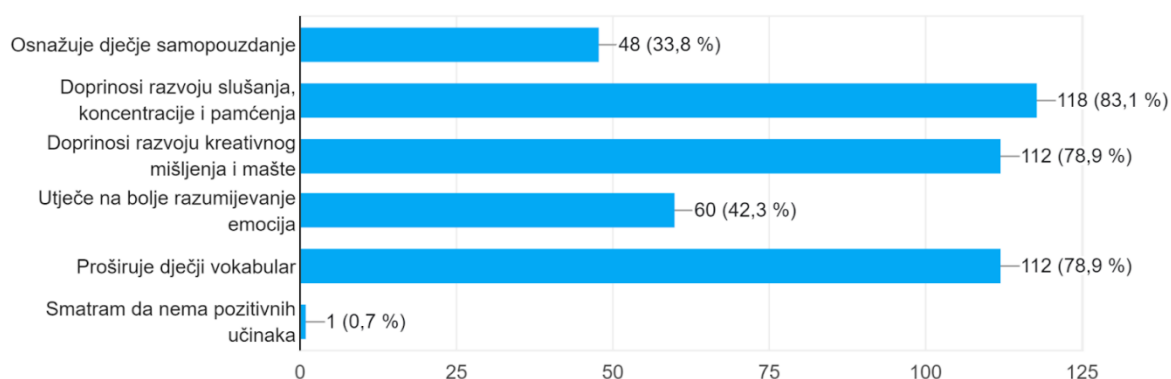

Kada govorimo o ponašanju djeteta za vrijeme čitanja slikovnice, 87 sudionika odgovorilo je da dijete aktivno sudjeluje, 76 sudionika odgovorilo je da pažljivo sluša, a da djetetu nedostaje koncentracije i pažnje odgovorilo je 26 sudionika. Navedenih 26 sudionika ne možemo smatrati lošim rezultatom jer ona uvelike ovisi o dobi djeteta. Nadalje, samo 4 sudionika odnosno njih 2,8% odgovorilo je da dijete ne pokazuje nikakav interes. Također, sudionici su se koristili mogućnošću samostalnog unosa odgovora u kojima su imali potrebu opisati na koji način se njihovo dijete koristi slikovnicom. Neki od odgovora su: „Dijete priča, drži slikovnicu, gleda, smije se“, „Zavisio o tome koliko je imao aktivan dan“, „Okreće stranice i lupa po njima, gleda ilustracije, gleda mamu kako priča“.

Slika 20. „Pozitivni učinci slikovnice na dječji razvoj“

20. Prema Vašem mišljenju, na koji način slikovnica pozitivno utječe na dječji razvoj? (Možete označiti više odgovora)

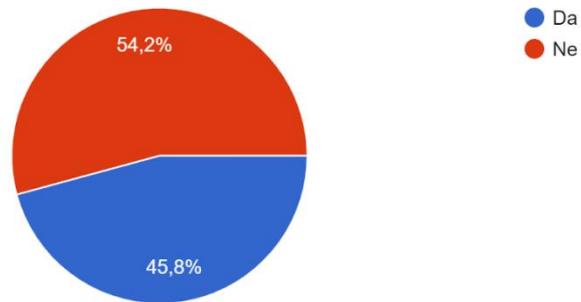
142 odgovora

Prema zabilježenim odgovorima sudionika proizlazi da su većinom svi sudionici upoznati s pozitivnim utjecajima slikovnice na dječji razvoj. Mogli su označiti više odgovora, a važno je naglasiti kako su svi ponuđeni odgovori preuzeti iz stručne literature. Pa tako najviše sudionika smatra da korištenje slikovnice pospješuje slušanje, koncentraciju i pamćenje, doprinosi razvoju kreativnog mišljenja i mašte, proširuje vokabular ali odgovore da utječe na bolje razumijevanje emocija odabralo je 42,3% sudionika te da osnažuje dječje samopouzdanje odabralo je samo njih 33,8%.

Slika 21. „Odlazak u knjižnicu“

21. Posjećujete li s djetetom knjižnicu?
142 odgovora

Slika 21 prikazuje odgovore na sudionika istraživanja o tome posjećuju li s djecom knjižnicu. Iz prikazane fotografije grafikona proizlazi da je na navedeno pitanje čak 54,2% sudionika odgovorilo da ne posjećuje s djecom knjižnicu što čini većinu sudionika. Ostanak sudionika, točnije njih 45,8% odgovorilo da ipak posjećuje knjižnicu.

7. RASPRAVA

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 142 sudionika, a većinu sudionika činila je ženska populacija. Roditelji i staratelji djece pokazali su interes i podijelili svoje iskustvo o slikovnici i njenom korištenju unutar obiteljskog okruženja. Jedan od važnih i zanimljivih podataka jest da su u istraživanju sudjelovali roditelji i staratelji različitih stupnjeva obrazovanja. Nastavno na rezultate možemo primijetiti kako su se sudionici bez obzira na stupanj obrazovanja odazvali te iz navedenog proizlazi da obrazovanje nije predstavljalo ograničavajući faktor istraživanja.

Kako su pokazali rezultati istraživanja na pitanje čitaju li slikovnice djeci, većina sudionika odgovorila je da čita slikovnice, a tek nekolicina da čita ponekad. Svakako najvažnije je da je najmanji broj sudionika odnosno samo dvoje sudionika odgovorilo da ne čita slikovnice. Shodno tome, možemo zaključiti da slikovnica ipak nije izgubila svoju važnost i značaj u djetetovu životu od najranijih dana, kao i da su roditelji osviješteni o važnosti koja slikovnica ima na razvoj djeteta. Ukoliko razmotrimo činjenicu da danas živimo užurbanim načinom života te da roditeljima vrlo često nedostaje vremena bilo je za očekivati da će odgovor da „Ponekad“ čita slikovnicu dati više roditelja.

Kada je pak riječ o dobi u kojoj su ispitanici ponudili djetetu slikovnicu, odgovori su bili raznovrsni. Navedeno smatram vrlo pozitivnom činjenicom zbog mogućnosti dobivanja različitih odgovora i stavova roditelja o korištenju slikovnice s obzirom na dob djece. Najveći se postotak ispitanika opredijelio za korištenje slikovnice u prvoj godini života te je time ujedno i opovrgnuta sljedeća hipoteza istraživanja: „Roditelji ne nude slikovnice djetetu u prvoj godini života“. Iako je pozitivno što većina sudionika nudi slikovnicu djeci do prve godine života, smatram da ne bi trebalo biti onih koji to čine nakon treće godine, pa čak ni nakon prve godine života djeteta. Kao što je navedeno u prethodnim poglavljima rada, čitanje od najranije dobi donosi puno benefita za cjelokupni razvoj djeteta kao što su spoznajni, socio-emocionalni i govorno-jezični razvoj. Navedeno bi trebalo osvijestiti kod svih roditelja kako bi mogli shvatiti ulogu slikovnice u djetetovu životu.

Na pitanje o interesu djece za uporabu slikovnicu, 91,5% sudionika odgovorilo je potvrdno. Navedeno smatram važnim podatkom jer je prema dobivenim rezultatima vidljivo da je ipak djeci još uvijek bliska slikovnica kao prva knjiga s kojom bi se dijete trebalo susresti i pomoću koje stvara prve spoznaje o svojoj okolini.

Nadalje, rezultati istraživanja pokazali su da čak 59,9% sudionika ne nudi djeci slikovnice na stranim jezicima te 79,6% ne nudi ni slikovnice na dijalektu. Hipoteza pod brojem tri „*Roditelji djeci ne nude slikovnice na dijalektu ali ni na stranim jezicima*“ s obzirom na prikupljene odgovore smatra se potvrđenom. Navedeno možemo protumačiti kao nedovoljnu informiranost roditelja o pozitivnim stranama učenja stranih jezika i korištenja dijalektom od najranije dobi. Mnoga istraživanja navode da bilingvistička djeca imaju veću meta jezičnu svjesnost, senzibilniji su prema ostalim kulturama, tolerantniji su te imaju bolju socijalnu ravnotežu. Ivanović (2020) navodi da usvajanje jezika u ranome djetinjstvu olakšava nadogradnju istih u budućnosti, čemu pridonosi plastičnost mozga koju posjeduju djeca u ranome djetinjstvu. Također, dobivene rezultate možemo povezati i s nedovoljnom osviještenosti sudionika istraživanja o važnosti njegovanja zavičajne baštine. Kako navode Vrcić-Mataija i Troha (2016) zavičajne slikovnice često govore o rodnome kraju, poznatim ličnostima i legendama nekog kraja te djeca njihovim korištenjem imaju priliku stvoriti nove spoznaje o svojoj zavičajnoj baštini. Upravo iz razloga što djeca najviše vremena provode unutar svoje obitelji ona je prvo mjesto na kojem bi se trebalo nuditi slikovnice na dijalektu, ali i provoditi aktivnosti na temu istih od najranije dobi.

Kada je riječ o dobi dana za predviđenom za čitanje slikovnice, 68,3% sudionika opredijelilo se za večernje sate. Naime, čitanje slikovnice prije djetetova odlaska na spavanje podrazumijeva ujedno i mirne aktivnosti. Najčešće se samo vodi razgovor o pročitanome s djetetom ili je pak dijete u pasivnog ulozi slušatelja za vrijeme čitanja slikovnice. Stoga, možemo zaključiti da doba dana u kojem se čita djetetu zapravo predstavlja ograničavajući čimbenik za provođenje aktivnosti vezanih za slikovnicu.

Kada govorimo o vrstama slikovnice koje roditelji/staratelji nude djeci, iznenađujući je odgovor da se samo 10 (7%) sudionika opredijelilo za digitalne slikovnice. S obzirom na napredak informacijske pismenosti, ali i nastavno na istraživanja koja su provedena i saznanjima da se sve više djece predškolske dobi koristi pametnim telefonima i računalima, tako mali odgovor sudionika za digitalne slikovnice možemo smatrati iznenađujućim. Iako je poznato kako uporaba pametnih telefona i računala ima štetan utjecaj na dječji razvoj, važno je naglasiti da digitalne slikovnice ukoliko se pod nadzorom odraslih imaju pozitivne učinke kao i slikovnice u tiskanom izdanju. Prilikom odabira kvalitetne digitalne slikovnice treba biti oprezan i

obratiti pozornost na to da slikovnica ne sadrži ometajuće čimbenike kao što je to pretjerana svijetlost i animacija koja u potpunosti odvlači pažnju djetetu. Pozitivna strana korištenja digitalnih slikovnica svakako jest njihova stalna dostupnost putem interneta. Također, smatram da korištenje digitalnih slikovnica uz odgovarajuću podršku roditelja predstavlja pozitivno iskustvo za dijete. Drugu hipotezu ovoga istraživanja koja glasi: „*Roditelji djeci najčešće nude digitalne slikovnice*“ možemo smatrati opovrgnutom jer su sudionici odgovorili da se u većem postotku koriste slikovnicama poetskog tipa, spoznajnog tipa, problemskim slikovnicama, multimedijalnim i interaktivnim nego li digitalnim slikovnicama.

Od ukupno 142 sudionika njih 40 (28,2%) odgovorilo je da ne provodi aktivnosti s djecom vezane za slikovnicu. Iako se ostatak sudionika opredijelio za provođenje likovnih, glazbenih i dramskih aktivnosti, četvrtu hipotezu ovog istraživanja koja glasi: „*Roditelji ne provode aktivnosti s djecom vezane za slikovnicu*“ možemo smatrati djelomično opovrgnutom iz razloga što se potvrdilo da ipak dio sudionika ne provodi aktivnosti s djecom.

Kada je riječ o mišljenju sudionika o utjecaju slikovnice na dječji razvoj, možemo zaključiti da je većina sudionika osviještena o pozitivnim učincima slikovnice. Shodno tome, hipotezu pod brojem pet „*Roditelji su nedovoljno osviješteni o pozitivnim utjecajima slikovnice na dječji razvoj*“ možemo smatrati opovrgnutom. Važno je naglasiti da su sudionici najmanji značaj dali odgovoru da slikovnica osnažuje dječje samopouzdanje. Uporaba slikovnice utječe na emocionalno stanje djeteta pa tako i na samopouzdanje pogotovo kada se radi o problemskim slikovnicama. Uz pomoć njih dijete stvara nove spoznaje i rješenja kako da odgovori na prepreke koje se pred njime nalaze.

Posljednje pitanje anketnog upitnika odnosilo se na zajednički odlazak djece i roditelja u knjižnicu. Odgovor „Ne“ odabralo je 77 (54,2%) ispitanika, a njih 65 (45,6%) odgovorilo je da posjećuje knjižnicu. Posljednju hipotezu istraživanja „*Većina roditelja ne posjećuje knjižnicu s djecom*“ možemo smatrati potvrđenom. Nadalje, trebalo bi ispitati faktore koji su utjecali na dobivene odgovore, dali je riječ o nedostatku vremena, nezainteresiranosti djece ili pak roditelji ne prepoznaju aktivnost kao važnu za dijete i ujedno i povezivanje djeteta sa slikovnicom.

Dobiveni rezultati nisu zadovoljavajući jer je odlazak u knjižnicu također aktivnost pomoću koje se djetetu može približiti slikovnica i ljubav prema istoj. Mnogi roditelji nameću djeci slikovnice prema svom odabiru, što kod neke djece može dovesti do odbijanja korištenja slikovnice jer nisu u području njihova interesa. Također, bilo bi poželjno ispitati odgojitelje o navikama odlaska djece predškolske dobi u knjižnicu u sklopu odgojno-obrazovnih ustanova. Prakticira li se i koliko često odlazak u knjižnicu. Ukoliko se navedene aktivnosti provode u vrtićima mogu doprinijeti pozitivno na odnos djece prema slikovnicama.

8. ZAKLJUČAK

Slikovnica za dijete predstavlja izvor zabave, znanja, mogućnosti istraživanja i stvaranja novih spoznaja, a obiteljsko okruženje je prvo okruženje unutar kojeg bi se ista trebala ponuditi djetetu. Djeca uče po modelu, te unutar obitelji stvaraju obrasce prihvatljivog ponašanja, usvajaju navike pa tako i kada je riječ o uporabi slikovnice, te na taj način potkrepljuju poticaje te vrste koje djeca dobivaju u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ukoliko se djetetu u ranoj dobi ponudi slikovnica, velika je vjerojatnost da će istu i zavoljeti. Okruženje u kojem dijete odrasta svakako bi trebalo biti sigurno i kvalitetno, kako bi se djetetu mogao omogućiti kvalitetan cjelokupni razvoj.

Pojam slikovnice, od njena začetka, točnije od 1658. godine do danas znatno se promijenio. Analizirajući literaturu na temu slikovnica, možemo pronaći različite podjele. Podjela slikovnice s obzirom na vrstu, izgled odnosno oblik ili pak s obzirom na sadržaj samo su neke od podjela slikovnice. Nadalje, tijekom pretraživanja literature u svezi s korištenjem slikovnice unutar obitelji, mogu se pronaći stručni članci ali i znanstveni radovi. Dostupno je mnoštvo sadržaja na temu slikovnice, njenih vrsta, praktičnih primjera za aktivnosti što glazbene, tjelesne likovne i slično. Također, sadržaji su dostupni u pisanome obliku ali i u digitalnom obliku što ih čini dostupnima u svakome trenutku. Pretraživanje stručne literature navedene u ovome diplomskom radu može pomoći roditeljima u osmišljanju raznovrsnih aktivnosti s djecom koje uključuju uporabu slikovnice, a da se djetetu pritom omogući stvaranje novih spoznaja, širenje fonta riječi, usvajanje i njegovanje dijalekta ili pak nekog od stranih jezika. Sve navedene aktivnosti mogu se ostvariti provođenjem aktivnosti unutar obiteljskog okruženja, ukoliko se djetetu ponudi kvalitetna slikovnica.

Živimo u vremenu uznapredovale digitalizacije, pa tako je i dio rada posvećen digitalnim slikovnicama i njihovom korištenju s djecom. Dobiveni rezultati istraživanja vode ka tome da iako digitalizacija sa sobom nosi puno prednosti, roditelji/staratelji djece u malome postotku nude djeci digitalne slikovnice. Na žalost svjedoci smo da je digitalizacija postala sve češći uzrok izostanka jezičnih predvještina kod djece predškolske dobi, koje na koncu dovode do odgode polaska djece u školu. No, iako se radi o slikovnici u digitalnom obliku ona ima svoje benefite kao što je to učenje stranog jezika. Kad govorimo o korištenju digitalnih slikovnica, ukoliko se navedene

koriste uz roditeljski nadzor, imaju podjednake pozitivne učinke na dijete kao i tiskana slikovnica. Shodno navedenome općenito korištenje bilo koje vrste slikovnice pospješuje socio-emocionalni razvoj, spoznajni i govorno-jezični razvoj djece o kojemu je bilo govora u ovome diplomskom radu. Također, činjenica je kako ne postoje slikovnice koje imaju negativan utjecaj na djecu, već je važno imati na umu karakteristike pojedinog djeteta i s obzirom na iste odabrati adekvatnu slikovnicu. Stoga roditelji/staratelji ili pak stručni djelatnici koji rade s djecom trebaju poznavati karakteristike kvalitetne slikovnice, kako bi uspjeli zadovoljiti potrebe djeteta s obzirom na njegovu razvojnu dob. Iz navedenih rezultata istraživanja, proizlazi da roditelji/staratelji djece nude slikovnice djeci, provode aktivnosti vezane za slikovnicu, kao i da su roditelji osviješteni o pozitivnim utjecajima koje slikovnica ima na razvoj njihove djece. Ipak bilo bi poželjno osvijestiti kod roditelja i uporabu slikovnice na stranim jezicima, dijalektu te benefite korištenja digitalnih slikovnica jer je iz rezultata vidljivo da većina roditelja ne koristi navedene vrste slikovnica. Također, većina roditelja zapostavila je činjenicu da uporaba slikovnice pozitivno utječe i na samopouzdanje djeteta, kao i na bolje razumijevanje emocija. Shodno navedenom, bilo bi poželjno približiti roditeljima značaj taktilne i problemske slikovnice, kao i dobrobiti koje ima na dječji razvoj. Navedeno može biti jedan od primjera za dodatnu suradnju roditelja s odgojiteljima, kao što je to primjerice organiziranje radionica u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

9. LITERATURA

Antonović, D. (2011/2012). Čitanje u krilu. *Dijete, vrtić obitelj* 66: 25. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183411> [pristupljeno: 18.03.2024.].

Batarelo Kokić, I. (2015). Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica. *Školski vjesnik: časopis za pedagoški teoriju i praksu*, 64 (3): 377-398. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/222636> [pristupljeno: 14.02.2024.].

Batinić, Š. i Majhut, B. (2000). Počeci slikovnice u Hrvatskoj. U: Javor, R. (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 23-33.

Brajša-Žganec, A. (2003). *Dijete i obitelj: Emocionalni i socijalni razvoj*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Crnković, M. i Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje d.d.

Čačko, P. (2000). Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U: Javor, R. (ur.) *Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 12-16.

Čudina-Obradović, M. (2008). *Čitanje prije škole: priručnik za roditelje i odgojitelje*. Zagreb: Školska knjiga.

Čudina-Obradović, M. (2014). *Psihologija čitanja: Od motivacije do razumijevanja*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.

Diklić, Z. i Zalar, I. (1984). *Čitanka iz dječje književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.

Halačev, S. (2000). Sadržaj slikovnica kao prilog razvoju samopouzdanja u djece: Slikovnica kao dio dječje svakodnevnice. U: Javor, R. (ur.) *Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 79-82.

Hameršćak, M. i Zima, D. (2015). *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international d.o.o.

Hlevnjak, B. (2000). Kakva je to knjiga slikovnica. U: Javor, R. (ur.) *Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 7-11.

Ivanović, B. (2020). Dvojezičnost i kognitivno funkcioniranje. *Psychē : Časopis studenata psihologije* 3(1): 26-35. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/388822> [pristupljeno: 12.04.2024.].

Kos-Paliska, V. (1997). Likovni govor slikovnice. U: Javor, R. (ur.) *Dječja knjiga u Hrvatskoj danas: Teme i problemi*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 88-93.

Majhut, B. (2020). Prva slikovnica na hrvatskom jeziku. *Libri et liberi* 9 (1): 93-148. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/358409> [pristupljeno: 10.06.2024.]

Martinović, I. i Stričević, I. (2011). Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. *Libellarium*, IV (1): 39 - 63. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/136168> [pristupljeno: 20.03.2024.].

Mozaik knjiga. Dostupno na: <https://mozaik-knjiga.hr/audio-knjige/> [pristupljeno: 26.05.2024.].

Namesnik, V. (2023). Zašto je važno čitanje s djecom i koje slikovnice odabrati. *Hoću knjigu*. Dostupno na: <https://www.hocuknjigu.hr/zasto-je-vazno-citanje-s-djecom-i-koje-slikovnice-odabrati> [pristupljeno: 08.04.2024.].

Oraić Tolić, D. (2011). *Akademsko pismo: Strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente*. Zagreb: Naklada Ljevak d.o.o.

Petrić, D., Bonta G. i Sesvečan, M. (2012). „Igrajmo se! Čitaj mi!“. Koprivnica: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“.

Petrović-Sočo, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica: Akcijsko istraživanje*. Zagreb: Alnea.

Pintar, Ž. i Kosec, K. (2022.). Dječja slikovnica u perspektivi suvremenog roditelja. *Magistra ladertina* 17 (1): 107-119. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/411092> [pristupljeno: 20.05.2024.].

Popek, I. (2019). O razvojnim područjima. *Predškologija*. Dostupno na: <https://www.predskologija.com/razvojna-podrucja/> [pristupljeno: 02.03.2024].

Šego, J. (2009). Utjecaj okoline na govorno-komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju. *Govor* 26 (2): 119-149. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/244957> [pristupljeno: 14.02.2024.].

Šipek, B. (2015). Kako komunicirati likovnim jezikom djece? *Dijete, vrtić, obitelj* 79: 21-22. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/254932> [pristupljeno: 25.05.2024.].

Šišnović, I. (2011/2012). Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj* 66: 8-9. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183392> [pristupljeno: 15.02.2024.].

Šeravić Lovrak, K. (2020). Primjena slikovnice u provedbi projekata u dječjem vrtiću. *Časopis za odgojne i obrazovne znanosti Foo2rama* 4 (4): 147-154. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/365995> [pristupljeno: 08.04.2024.].

Šupe, T. (2011/2012). Značaj taktilne slikovnice u radu s djetetom oštećena vida. *Dijete, vrtić, obitelj* 66: 26-27. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183412> [pristupljeno: 14.02.2024.].

Šupe, T. i Milković, J. (bez dat.). *Kako napraviti slikovnicu za slijepu i slabovidnu djecu*. Dostupno na: <https://www.azoo.hr/app/uploads/uvezeno/datoteke/kako-napraviti-taktilnu-slikovnicu-1550527272.pdf> [pristupljeno: 12.02.2024.].

Unite for literacy. (bez dat.). <https://www.uniteforliteracy.com/#> [pristupljeno: 20.04.2024.].

Verdonik, M. (2015/2016). *Slikovnica- prva knjiga djeteta*. Dostupno na: https://www.ufri.uniri.hr/files/nastava/nastavni_materijali/Verdonik_Predavanja_za_web_SPKD.pdf [pristupljeno: 12.02.2024.].

Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: Mogućnosti i ograničenja. *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja* LXII (1): 221-233. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/243566> [pristupljeno: 25.05.2024.].

Vrcić-Mataija, S. i Troha, J. (2016). Zavičajnost u hrvatskoj dječjoj književnosti. *Magistra ladertina* 11 (1): 131-150. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/261860> [pristupljeno: 25.05.2024.].

Visinko, K. (2000). Primjena slikovnice u odgojnoj i nastavnoj praksi. U: Javor, R. (ur.) *Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 70-78.

Zalar, D., Boštijančić, M. i Schlosser, V. (2008). *Slikovnica i dijete: Kritička i metodička bilježnica 1*. Zagreb: Golden marketing.

Zalar, D., Kovač-Prugovečki S. i Zalar Z. (2009). *Slikovnica i dijete: Kritička i metodička bilježnica 2*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.

10.PRILOZI

10.1.Primjer anketnog upitnika

Poštovana/i,

pred Vama se nalazi upitnik koji se koristi u svrhu istraživanja zastupljenosti različitih aspekata uporabe slikovnica u obiteljskom okruženju. Istraživanje provodi Tea Ćus, diplomantica 2. godine Sveučilišnog diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli u svrhu pisanja diplomskoga rada. Sudionici istraživanja su roditelji i staratelji djece do sedme godine života. Glavni je cilj istraživanja otkriti navike u korištenju slikovnica u obiteljskom okruženju. Upitnik je u potpunosti anonimn, a odustati možete u bilo kojem trenutku. Sudjelovanje je dobrovoljno. Individualni prikupljeni podaci bit će primjereno arhivirani pet godina i dostupni isključivo diplomantici i mentorici za potrebe diplomskog, stručnog i znanstvenog rada. Anonimizirana baza može biti dostavljena recenzentima i znanstvenoj zajednici sukladno pravilima struke vezanim uz otvoreni pristup podacima. Anonimnim sudjelovanjem u istraživanju niste izloženi rizicima, a potencijalna korist odnosi se na informirano unaprjeđenje korištenja slikovnice u obitelji. Skupne povratne informacije bit će dostupne u elektronskoj formi nakon obrane diplomskog rada i možete ih zatražiti javljanjem na elektronsku adresu diplomantice: tea.cus0802@gmail.com.

Unaprijed Vam zahvaljujemo što ste izdvojiti dio svog dragocjenog vremena i ispunili anketni upitnik.

1. Označite Vaš spol

- Muškarac
- Žena

2. Označite Vašu starosnu dob

- 18 do 25 godina
- 25 do 35 godina
- 35 do 45 godina
- 45 do 60 godina
- Ostalo:

3. Označite stupanj završenog obrazovanja

- Osnovno obrazovanje
- Srednjoškolsko stručno obrazovanje
- Srednjoškolsko gimnazijsko obrazovanje
- Prijediplomski studij
- Diplomski studij
- Poslijediplomski stručni studij
- Poslijediplomski znanstveni studij
- Ostalo:

4. Označite dob Vašeg djeteta

- 0-12 mjeseci
- 3 godine
- 3- 5 godina
- 5 -7 godina

5. Čitate li slikovnice svome djetetu?

- Da
- Ne
- Ponekad

6. Pokazuje li Vaše dijete interes za slikovnicu?

- Da
- Ne

7. Prema sadržaju, za koje od navedenih slikovnica Vaše dijete pokazuje najviše interesa? (Možete označiti više odgovora)

- Biljke
- Životinje
- Eko slikovnice (briga i očuvanje okoliša)
- Svakodnevni život
- Higijena i zdravlje
- Slikovnice s brojalicama
- Boje
- Prijevozna sredstva i promet
- Znanstvena fantastika
- Emocije
- Ostalo:

8. U kojoj ste dobi djetetu prvi puta ponudili slikovnicu?

- U 1. godini
- U 2. godini
- U 3. godini
- Nakon treće godine
- Ostalo:

9. Nudite li djetetu slikovnice na stranom jeziku? (Označite na kojem, možete označiti više odgovora)

- Talijanskom jeziku
- Engleskom jeziku
- Njemačkom jeziku
- Ne nudim slikovnice na stranom jeziku
- Ostalo:

10. Nudite li djetetu slikovnice na dijalektu?

- Da
- Ne

11. Osim Vas, koji članovi obitelji najčešće čitaju Vašem djetetu? (Možete označiti više odgovora)

- Baka
- Djed
- Brat
- Sestra
- Otac
- Majka
- Nitko
- Ostalo:

12. Koliko vremena dnevno provedete čitajući slikovnice djetetu?

- 15 minuta
- 30 minuta
- Sat vremena
- Više od sat vremena
- Ne čitam

13. U koje doba dana najčešće čitate djetetu?

- Ujutro
- Popodne
- Navečer
- Ne čitam

14. S kojim od navedenih slikovnica se Vaše dijete koristi? (Možete označiti više odgovora)

- Poetskog tipa (npr. pjesmice, bajke, pripovijetke)
- Spoznajnog tipa (edukativne slikovnice o biljkama i životinjama, bojama i sl.)
- Problemske slikovnice (o ljutnji, ljubomori, rođenju i sl.)
- Multimedijalne i interaktivne slikovnice (s prozorčićima, taktilne, zvučne i sl.)

- Digitalne slikovnice
- Ostalo:

15. Potičete li dijete na interaktivnu uporabu slikovnice?

- Da
- Ne

16. Na koji način potičete interakciju tijekom uporabe slikovnice? (Možete označiti više odgovora)

- Razgovorom o pročitanoj
- Prepričavanjem pročitane tekste
- Dramatizacijom
- Pomoću ilustracija u slikovnici
- Ne čitam slikovnicu
- Ostalo:

17. Navedite aktivnosti koje provodite s djetetom, a uključuju uporabu slikovnice (Možete označiti više odgovora)

- Likovna aktivnost
- Dramska aktivnost
- Glazbena aktivnost
- Ne provodim aktivnosti
- Ostalo:

18. Kako se dijete ponaša za vrijeme provođenja aktivnosti?

- Aktivno sudjeluje
- Ne pokazuje interes
- Ne provodimo aktivnosti
- Ostalo:

19. Kako se ponaša dijete za vrijeme čitanja slikovnice? (Možete označiti više odgovora)

- Pažljivo sluša
- Aktivno sudjeluje (postavlja pitanja, komentira, prepričava i sl.)
- Nedostaje mu koncentracije i pažnje
- Ne pokazuje nikakav interes
- Ostalo:

20. Prema Vašem mišljenju, na koji način slikovnica pozitivno utječe na dječji razvoj? (Možete označiti više odgovora)

- Osnažuje dječje samopouzdanje
- Doprinosi razvoju slušanja, koncentracije i pamćenja
- Doprinosi razvoju kreativnog mišljenja i mašte
- Utječe na bolje razumijevanje emocija
- Proširuje dječji vokabular
- Smatram da nema pozitivnih učinaka
- Ostalo:

21. Posjećujete li s djetetom knjižnicu?

- Da
- Ne

SAŽETAK

Obiteljsko okruženje kao prvo okruženje unutar kojeg dijete odrasta trebalo bi biti poticajno, kreativno i sigurno. Na taj će se način dijete potaknuti na istraživanje i kreativno razmišljanje. Ponašanje unutar obitelji reflektira se ujedno i na djetetovo ponašanje, shodno tome važno je na koji se način provode aktivnosti s djecom od samoga rođenja.

U ovom diplomskom radu analizirana je slikovnica kao književna vrsta ali i dostupna literatura koja uključuje aktivnosti koje se mogu provoditi s djecom predškolske dobi, u odnosu na uporabu slikovnice. U sklopu navedenog, analizirano je nekoliko stručnih članaka, priručnika i znanstvenih radova, a sve s ciljem kako bi se roditeljima odnosno starateljima djece približila važnost provođenja aktivnosti s djecom unutar obiteljskog okruženja. Literatura je analizirana kako bi se interesentima koji rade s djecom omogućio lakši pristup informacijama uz pomoć kojih je svakako lakše započeti s provođenjem aktivnosti. Osim o provođenju likovnih, glazbenih i dramskih aktivnosti s djecom, istaknula se i važnost poticajnog dijaloškog čitanja djeci predškolske dobi.

Također, u sklopu rada provedeno je anonimno istraživanje koje je uključivalo ispunjavanje anketnog upitnika. Istraživanje je namijenjeno roditeljima/starateljima djece do 7 godina života, na području Istarske županije. Prije provođenja istraživanja postavljeno je 6 hipoteza. Dobiveni rezultati istraživanja prikazani su uz pomoć grafikona te su analizirani u poglavlju „*Rasprava*“. Dobiveni rezultati istraživanja kao i analizirana literatura biti će od pomoći svima koji rade s djecom.

KLJUČNE RIJEČI: djeca, rani i predškolski odgoj, slikovnica, obitelj, akademski diskurs, roditelji, razvoj, aktivnosti, stručni članak, znanstveni rad, publikacija.

SUMMERY

The family environment, as the first environment in which a child grows up, should be stimulating, creative and safe. In that way, the child will be encouraged to research and think creatively. The behavior within the family is also reflected on the child's behavior, so it's important how activities are carried out with children from birth.

In this graduation thesis the picture book as a literary genre, as well as the available literature that includes activities that can be carried out with preschool children in relation to the use of the picture book. As part of the above, several professional articles, handbooks and scientific works were analyzed with purpose of bringing the importance of carrying out activities with children within a family environment to parents or custodian of children. The literature was analyzed in order to provide easier access to information for interested parties who work with children, with the help of which it is certainly easier to start the activities. In addition to performing art, music and drama activities with children should be noted the importance of dialogic reading for preschool children.

As a part of this work there was also an anonymous suvery conducted which included filling out a questionnaire. The research is intended for parents or custodian of children up to 7 years old on the area of Istrian County. Before conducting the research there was set 6 hypotheses.

The obtained research results are presented with graphs and are analyzed in the "*Discussion*" chapter. The obtained research results as well as the analyzed literature will be helpful to everyone who works with children.

KEY WORDS: children, early and preschool education, picture book, family, academic discourse, parents, development, preschool activities, professional article, scientific work, publication.